

**Gatukontoret & Fastighetskontoret
på uppdrag av Stadsbyggnadsnämnden**

Bildande av **Naturreservat Limhamns kalkbrott**

Beslut

Malmö stads projektorganisation för naturreservat Limhamns kalkbrott, 2010

Arbets- och referensgrupp

Mats Wirén (handläggare och författare, Gatukontoret)

Arne Mattsson (Gatukontoret)

Åsa Abrahamsson (Miljöförvaltningen)

Tord Andersson (Stadsbyggnadskontoret)

Magnus Wedelin (Stadsbyggnadskontoret)

Styrgrupp och projektledare

Börje Klingberg (ordf., Fastighetskontoret)

Kjell Sollbe (Fastighetskontoret)

Monica Johansson (Fastighetskontoret)

Rolf Johnsson (Gatukontoret)

Kerstin Gustafsson (Gatukontoret)

Gunnar Ericson (Gatukontoret)

Bo Andersson (Gatukontoret)

Thomas Lundqvist (Gatukontoret)

Agneta Sallhed-Canneroth (projektledare, Gatukontoret)

Innehållsförteckning

Förslag till bildande av Naturreseptat Limhamns kalkbrott i Malmö kommun	4
Uppgifter om naturreservatet	4
Kommunfullmäktiges beslut	4
Syftet med reservatet	5
Reservatsföreskrifter	6
Dispens från föreskrifterna	7
Beskrivning av området	8
Ärendets handläggning	11
Skäl för beslut	11
Skötselplan för naturreservatet	12
Förvaltning av naturreservatet	12
Beslut	12
Överklagande	12
Referenser	13
Sändlista	14
Bilaga 1. Översiktskarta (figur 1) samt karta över reservatet (figur 2)	15
Bilaga 2. Lista över arter upptagna i EU:s bevarandedirektiv och den nationella rödlistan	16
Bilaga 3. Sammanställning remissvaren gällande detta beslutsunderlag och skötselplanen	17

Förslag till bildande av Naturreservat Limhamns kalkbrott i Malmö kommun

Bihang 2010 nr 172, Dnr 466/2010

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Limhamns kalkbrott
Län:	Skåne
Kommun:	Malmö
Lägesbeskrivning:	Ca 5 km sydväst om Malmö stads centrum, norr om motorvägen Yttre ringvägen och 1km öster om Lernacken, se bilaga 1, figur 1
Koordinater:	X: 1318823, Y: 6163507 (RT90)
Kartblad:	Topografiska kartan -02C2d
Naturgeografisk region:	Sydvästra Skånes slättlandskap, Nr 6
Gränser:	Se bilaga 1, figur 2
Fastigheter och markägare:	Limhamn 155:355 Malmö kommun, Limhamn 155:500 HSB Sundsfastigheter AB och HSB Mark Corcovado Nr 3 i Malmö AB
Nyttjanderätter och servitut:	Nyttjanderättsavtal Post- och telestyrelsen, 97-7119, 1998 Dnr 6325, 6329 och tilläggsavtal 1999-02-26 samt ytterligare tilläggsavtal (under utredning). Fastighetsreglering 1280K-10/40 (servitut, släntförstärkning och erosionssskydd). Fastighetsreglering 1280K-62/2006 (servitut, utsläpp av vatten från tunnel).
Internationella åtaganden:	Natura 2000-område SE 0430157 (49% av reservatsarealen)
Förvaltare:	Malmö kommun, genom dess Tekniska nämnd (Gatukontoret)
Areal:	90,8 hektar landareal

Kommunfullmäktiges beslut

Med stöd av 7 kap. 4§ miljöbalken beslutar kommunfullmäktige att förklara det område som avgränsats på bifogad karta (figur 2 under bilaga 1) som naturreservat. Reservatets namn skall vara Naturreservat Limhamns kalkbrott.

Syftet med reservatet

Syftena med naturreservatet omfattar värden som rör natur, kultur, friluftsliv och utbildning. Syfte nummer 1 och 2 är övergripande.

Anmärkning: Parallellt med reservatsbildandet har en utvecklingsplan tagits fram i syfte att ytterligare utveckla kalkbrottet för besökare, friluftsliv och turism.

Syftet med naturreservat Limhamns kalkbrott är:

1. att långsiktigt bevara brottets speciella biologiska, geologiska och kulturhistoriska värden samt den speciella atmosfären och avskildheten från den urbana omgivningen och dess påverkan.
2. att långsiktigt bevara och utveckla upplevelsequaliteterna och de pedagogiska värdena för besökare, friluftsliv och turism samt för studier och forskning.
3. att säkerställa ett bevarande av växt- och djurarter som är upptagna i EU's bevarandedirektiv, är nationellt rödlistade eller är fridlysta.
4. att skydda de många sällsynta eller speciella arter som *inte* är upptagna i EU's bevarandedirektiv, nationellt rödlistade eller fridlysta.
5. att i enlighet med målen för Natura 2000-området skydda och stärka de arter som omnämns. Speciellt åtagande gäller kalkkrassing.
6. att stärka populationen hos arter som omfattas av de nationella åtgärdsprogrammen för hotade arter, som exempelvis den grönnäckiga paddan.
7. att värna om arter som ur ett naturpedagogiskt eller upplevelsemässigt perspektiv har stort bevarandevärde för besökarna i brottet, trots att de inte är hotade. Exempel på arter är rådjur, gravand, gråhäger, hussvala, smultron och fjärilsbuske.
8. att säkerställa ett bevarande av livsmiljöer som är upptagna i EU:s habitatdirektiv.
9. att vidmakthålla för brottet speciella och utbredda biotoper, vilka utgörs av öppen till halvöppen kalkstäpp, mosaikartad öppen till halvöppen våtmark, vassdominerad våtmark, kalkstensvägg och rasbrant.
10. att skydda och om möjligt utöka andelen av mindre och speciella biotoper, vilka utgörs av äldre busk- och trädgångar med död ved, beväxta och kontinuerligt genomdränkta kalkstensväggar, djupare vatten samt sandsluttningar.
11. att inom vissa delar återskapa förut mer utbredda biotoper och i andra delar främja en fortsatt succession och utveckling av naturen.
12. att bidra till att uppnå de nationella miljömålen "8. Levande sjöar och vattendrag", "11. Myllrande våtmarker", "15. En god bebyggd miljö" och "16. Ett rikt växt- och djurliv".
13. att bevara och åskådliggöra intressanta geologiska formationer och fenomen såsom lagerföljden utmed kalkstensväggarna, inflöde av grundvatten och erosionsprocesserna.
14. att bevara och åskådliggöra lämningar och spår efter den industriella verksamheten, vilken varit förutsättningen för hela områdets uppkomst och existens.
15. att informera allmänheten och besökare om brottets historia, geologi och biologi.
16. att anpassa områdets tillgänglighet, nyttjande och skötsel så att störningar och skador på brottets värden minimeras.
17. att göra brottet säkert för besökare och för transporter inom området.

Syftet med reservatet uppnås bland annat genom att:

- hålla tillbaka konkurrerande, expansiv eller invasiv vegetation (exempelvis svartvide, björk, bladvass, havtorn och skogsklematis).
- störa mark genom exempelvis harvning.
- decimera vissa predatorer och konkurrenter (exempelvis genom pickning av gåsägg och fångst av mink).
- rensa kanaler och andra vatten.
- schakta bort rasmassor från branter.
- säkra och restaurera befintliga industribyggnader och föremål.
- utföra säkerhetsåtgärder (staket, skyddsvallar och väghållning).
- anlägga vandringsleder (spänger och broar) och utsiktsplatser.
- anlägga och driva ett besökscentrum.

Reservatsföreskrifter

För att trygga syftet med reservatet skall de föreskrifter gälla som anges nedan med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken. I samband med reservatsbildandet skall brottet göras tillgängligt för besök och utvecklas för att höja upplevelsevärdena och det pedagogiska värdet, vilka kräver anordningar för säkerheten. Med anledning av detta undantas vissa delområden från några av föreskrifterna, vilket anges direkt efter respektive föreskrift. Delområdena se i figur 2, bilaga 1. Övriga undantag se stycke "Dispens och undantag från föreskrifterna".

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. höja grundvattennivån över 57 meter under havsytan vid lägsta punkten i brottet.
2. uppföra byggnad och anläggning (undantaget delområde 2a, 6a, 7, 8 och 15).
3. anlägga broar och utsiktsplatser (undantaget delområde 1a-c, 5a-b, 6a, 7, 8, 9c, 11, 13, 15)
4. anlägga ny väg (undantaget delområde 15).
5. anlägga luft- eller markledning (undantaget delområde 2a och 15).
6. bedriva täkt, borra, gräva, schakta, utfylla, tippa, dika eller dämna (undantaget delområde 15 samt för sådant som uppförs för friluftslivets eller liknande allmänna behov).
7. anordna upplag (undantaget delområde 15).
8. fälla träd, röja buskar eller vass (undantaget delområde 15).
9. införa och sätta ut växter (undantaget delområde 15).
10. införa och sätta ut djur.
11. bedriva jakt och fiske.
12. gödsla eller tillföra organiskt material, såsom jord, torv, trädgårdsavfall mm (undantaget delområde 15).
13. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om markägare och sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med reservatet förpliktigas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom reservatet.

1. utmärkning av och upplysning samt information om reservatet.
2. skötsel av mark, sådd eller plantering.
3. utförande av skötsel och särskilda åtgärder innefattande röjning, gallring och avverkning av träd, buskar och vassar, markfräsning, dammgrävning mm för att bibehålla och utveckla biotoper och gynna förekomsten av speciella växt- och djurarter samt för friluftslivet.
4. genomförande av miljöövervakning och inventeringar av djur- och växtarter samt undersökningar av mark- och vattenförhållanden.
5. utförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens tillgänglighet.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas samt ordningen i övrigt inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. vistas utanför anvisade stigar och områden.
2. framföra eller parkera motordrivet fordon (undantaget bevakning, inventering, guidning och varutransporter samt eldriven rullstol och liknande).
3. rida eller köra med häst (undantaget transport vid guidning eller liknande organiserad verksamhet).
4. cykla, åka skateboard eller liknande.
5. medföra hund eller annat husdjur (undantaget delområde 1, 2a ovan brottets släntrön och 15).
6. störa djurlivet genom att exempelvis skrika, kasta sten, flyga modellplan eller drake och fotografera närgånget
7. använda ljudanläggningar, strålkastare eller andra typer av ljud- och/eller ljuseffekter som kan störa och skada djurlivet.
8. starta eller landa luftfarkoster som exempelvis luftballong, microlight, skärm och fallskärm.
9. spela golf eller liknande.
10. tälta eller på annat sätt övernatta (undantaget delområde 8 och om det sker genom förvaltarens försorg).

11. göra upp eld (undantaget delområde 8 och om det sker genom förvaltarens försorg).
12. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada döda träd och buskar samt bortföra ved från reservatet.
13. plocka, gräva upp eller på annat sätt skada växter och svamp.
14. gräva, ta bort, täcka över, borra, mejsla, måla eller på annat sätt skada naturen eller föremål.
15. fånga eller samla in djur och växter
16. bortföra industrihistoriska föremål.
17. utfodra fåglar eller annat vilt.
18. tippa avfall som trädgårdsavfall, sten, skräp eller dylikt.
19. anbringa tavla, affisch, skylt, inskrift eller jämförlig anordning.
20. utföra någon form av anläggning eller ställa upp för reservatet främmande föremål.

Rekommendationer

Följande rekommendationer gäller hänsynstagande utanför reservatet, för att uppnå syftena med naturreservatet.

Utanför naturreservatet rekommenderas:

- att inte sprida ljud och/eller ljus från exempelvis ljudanläggningar, trafik, gatubelysning och fyrverkerier som skadar djurlivet och/eller stör friluftslivet i reservatet.
- att inom 200 meter från reservatsgränsen inte plantera växtarter som är kända för att kunna sprida sig och göra skada i reservatet, såsom havtorn och korgvide.

Av praktiska skäl ligger ovanstående rekommendationer inte som föreskrifter. Andra föreskrifter och bestämmelser under exempelvis Natura 2000 och Artskyddsförordningen kan dock omfatta extern störning.

Dispens och undantag från föreskrifterna

Kommunen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter. Dispensärenden skall beredas av ansvarig förvaltare. Dispens från föreskrifter under A beslutas av Stadsbyggnadsnämnden och dispens från föreskrifter under C beslutas av Tekniska nämnden.

Utöver dispenser från reservatets föreskrifter kan det krävas dispenser eller tillstånd från länsstyrelsen eller annan myndighet gällande föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar. Detta kan exempelvis gälla störning av fågelarter upptagna i EU:s fågeldirektiv, risk för åverkan på fridlysta växter och förehavande inom Natura 2000-området.

Föreskrifterna under C gäller oberoende av om beslutet överklagas samt att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området.

Föreskrifterna under A och C skall ej utgöra hinder för åtgärder i samband med förvaltarens skötsel av och åtgärder inom området enligt och av kommunen fastställd skötselplan. Ej heller skall föreskrifterna utgöra hinder för åtgärder som medges i servitut och nyttjanderättsavtal samt ej heller utgöra hinder för fordonstrafik knuten till den underjordiska teleanläggningen. Däremot kommer hastigheter och transportvägarnas dragning regleras.

Vid olycka, oljeutsläpp eller annan oförutsedd händelse får räddningsinsatser ske utan hinder från föreskrifterna för reservatet. Dispergeringsmedel och andra kemikalier får endast undantagsvis användas, eftersom skador på naturen kan bli omfattande och speciellt på vatten- och våtmarksmiljöerna. Generellt gäller att åtgärder ska ske på ett sådant sätt att skador på naturreservatets natur-, kulturmiljö- och upplevelsevärden hålls så låga som möjligt.

Beskrivning av området

Vetenskaplig nomenklatur på nedan omnämnda djur, växter och fossil anges i Skötselplanens bilaga F.

Limhamns kalkbrott är ca 90 hektar i yta, har en omkrets på 4 kilometer och har ett maximalt djup på 70 meter från markytan (58 meter under havsytan). I sin helhet är området ett resultat av industriell brytning av kalk för tillverkning av cement.

Brytningen av området, som från början hette Annetorps kalkbrott, påbörjades 1866 och pågick fram till 1994. Den sista sprängningen gjordes i slutet av 1980-talet. Den sprängteknik som användes har också format brottet med dess typiska plattåer, så kallade pallar, med 20 meter höga och lodräta väggar eller branter. Från brottets botten, som upptar en stor yta, till markytan i öster och söder urskiljer sig tre branter och pallar. En långsam erosion har skapat rasbranter som löper utmed basen på branterna. I väster och norr har verksamheter och vägar skapat en mindre tydlig segmentering. Andra spår efter brytningen är de skyddsvallar som av säkerhetsskäl lagts upp utmed vägar och brantkrön.

Berggrunden, som är blottad i brottet, är kalksten som har sitt ursprung från avlagringar i ett varmt hav under tidig tertiär, för mellan 65-55 miljoner år sedan. Kalkstenen består huvudsakligen av lämningar från mikroskopiska kokkolitaller, bryzoer (mossdjur) och koraller. Kalkstenen är även rik på andra fossil och mest känd är förekomsten av tänder från förhistoriska hajar och två fynd av den så kallade skånekrokodilen. I kalkstenen finns stundom gott om flinta, som genom kislering bildats i hålrum i kalklagren. I den västra gränsen mot brottet består jordlagret ovan kalkstenen av ett ca 1 meter tjockt lager av lermorän. I den östra gränsen är jordlagren upp till 12 meter och består av två lermoränlager med ett emellanliggande sandigt sedimentlager som på vissa ställen utmed den översta branten är tre meter tjockt.

Vattensystemet i brottet är komplext och ger upphov till speciella livsmiljöer. Förutom regnvatten, och i mindre omfattning, dräneringsvatten sker en kontinuerlig tillförsel av grundvatten som genom vattenförande lager och sprickor huvudsakligen leds in och rinner utmed brottets väggar och botten. Mängden vatten som tränger in i olika delar av brottet och hur det fördelas utmed pallarna och på bottenplanen varierar stort. Närheten till Öresund (1km) innebär att brackvatten rinner in i brottet och skapar en variation i salthalt främst i det västra vattensystemet. Brottets vatten har inga problem med övergödning då det hårda vattnet innehåller små mängder fosfor och kväve.

Vatten pumpas kontinuerligt ur brottet för att grundvattennivån i bottenplanet skall ligga mellan -58 och -57 meter under havsytan (enligt tillståndet till grundvattenbortledning). Pumpningen sker från två nivåer. Från bottenivån (-58m) pumpas vatten upp ca 20m till en kanal som går till en av djupdamarna i västra delen av brottet. Här pumpas vattnet från -41m till +5m. Därefter leds vattnet ut i Öresund via Hammarsbäck. Trots brottets stora yta är tillflödet av grundvatten förhållandevis lågt. I genomsnitt pumpas 70 liter per sekund ut. Cirka 20% av tillflödet kommer från en tunnel som går mellan Limhamns industriområde och brottet. Tunnelvattnet har högre näringsvärden än övrigt vatten men leds å andra sidan direkt till den övre pumpdammen.

Brottets klimat avviker från omgivningens och kan mer liknas vid ett kontinentalt. Stora skillnader i både fuktighet och temperatur kan uppmätas både sommar som vinter. På sommaren är det som ett stort växthus. I och med brottets djup och lodräta väggar skapar variationerna i solexponering och i vattenföringen ett stort spann av olika mikroklimat. Sydvända sluttningar blir solexponerade, varma och torra och medan nordvända kan vara skuggiga, ständigt fuktiga och kalla.

Bullernivån från omgivande trafik är genom brottets topografi reducerad. Lite beroende på vindriktningen kan stora delar av brottet ha ljudnivåer som ligger under 35dB. Brottet kan klassas som ett av Malmös "tysta områden". Även mängden störande **artificiellt ljus** är begränsad och i dagsläget kommer detta från väg- och bostadsbelysning nordost och väster om brottets närmiljö samt från Ollebo i sydost.

Brottet har legat orört och ostört i lite mer än tio år, med undantag av en mindre deponering av byggavfall, ett par åtgärder för att gynna den gröntäckta paddan (dammgravningar och en fördämning) samt byte av pumpar och ledningar. Dessförinnan påverkades brottet i olika stor utsträckning av sprängningar, utvinning, transporter, tillfälliga upplag med mera. Området kring två större dammar på understa pallen (-40m) i den västra delen av

brottet har den längsta kontinuiteten utan påverkan på mark och vegetation. I samband med andra världskriget anlades dammarna som vattenreservoar och för utpumpningen av grundvatten. I dag växer här huvudsakligen björk och sälg och trots över 60 års orördhet är förnalagret bara några centimeter.

De livsmiljöer som dominerar i kalkbrottet är stora vegetationsfattiga kalkstärps- och våtmarksområden, storslagna branter och rasbranter av kalksten och kalkkross samt ett stort vassområde. Andra inte oväsentliga biotoper är kanaler, djupare dammar, äldre busk- och trädgångar samt branter av sandjord. Eftersom marken och bottensubstraten nästan uteslutande består av ren kalk är etableringen och tillväxthastigheten av vegetation generellt långsam. Ytterligare faktorer som gett den sparsamma vegetationen är syrefattiga förhållanden några centimeter under markytan och att de övre markskikten rörs om under kalla och snöfattiga vintrar. I områden där mark och rasbranter består av grövre krossmaterial är växtligheten mycket sparsam. Kalkgynnade och störningståliga pionjärarter gynnas.

De stora kalkstärpsområdena finns främst i den östra delen. Biotopen kan liknas vid en vegetationsfattig alvarhed utan jordlager och med ett marksubstrat av kalk med skiftande fraktionsstorlekar. Den utspridda buskvegetationen i dessa områden består övervägande av svartvide och vårtbjörk. I fåltskiktet är typiska arter exempelvis spåtistel, vildlin, kustarun, äkta johannesört, smultron, berggrön, ärtstarr och ängsnycklar. På många olika platser i brottet finns mindre områden med kalkstärp där marken består av finare kalkgrus till kalklera. Vanliga växtarter på kalkstärpen är exempelvis gulreseda, gråfibbla, kärringtand, blåeld, mursenap och vildmorot. I dessa miljöer trivs även den hotade kalkkrassing som här har sin enda fastlandslokal i Sverige.

Grunda våtmarker förekommer i betydande omfattning i den östra delen av brottet och med en kontinuerlig men mestadels långsam genomströmning av grundvatten. I dessa är vegetationen sparsam med huvudsakligen ryltåg, blåsäv, krypven, stråsen och gles bladvass. I de lite djupare vattnen (20-100cm) dominerar borstnate och i vissa delar bladvass.

Ett stort vassområde på den västra delens lägsta nivå utgör en tredje dominerade livsmiljö. Som undantag från övrig vegetation utvecklades vassområdet bara på några år efter sin etablering i slutet av 1990-talet. Väster om vassen ligger en speciell kalkstärp. Här består marken, liksom i vassområdet, av tillbakaförd finkornig kalk. Fältfloran är här mycket ensartad.

Branterna och de underliggande rasbranterna som går runt hela brottet i olika nivåer är ytterligare en betydande livsmiljö. Av naturliga skäl är vegetation på branterna sparsam. Ett undantag är en mycket frodig bärd av tussilago som växer längs långa sträckor utmed de övre delarna av kalkstensväggarnas rasbranter. En mycket speciell brant är den som reser sig precis väster och nordväst om djupdammarna. Här tränger kontinuerligt stora mängder salthaltigt vatten in som draperar väggarna och skapar en unik livsmiljö med mycket mossor och alger.

De så kallade djupdammarna är ett annat intressant och avvikande område från de övriga. Området har haft fri utveckling sedan 1940-talet. Stora och gamla sälgar dominerar runt den södra dammen och det finns gott om död ved på marken. Den södra dammen är ca 8m djup och innehåller stora ålar som förmodligen är över 70 år gamla – isläppta för att rena vattnet.

Antal djur- och växtarter i kalkbrottet är mycket stort trots brottets speciella livsmiljö med sin karga kalkdominerade mark och att den industriell verksamhet inte upphörde förrän för lite mer än tio år sedan. Under de senaste årens inventeringar har över 1400 arter noterats. Flera av dessa är upptagna i EU's fågel-, art- och habitatdirektiv, är nationellt rödlistade, sällsynta eller på annat sätt speciella (se bilaga 2). Mest uppmärksammas har förekomsten av den akut hotade gröNFLäckiga paddan och kalkkrassing varit.

Invandringen av växter och djur har nästan helt skett naturligt eller genom oplanerad spridning av människor (jord och kalk från flyttade maskiner, stövlar och bildäck, tillfälliga upplag, dumpning av byggavfall och trädgårdsavfall). Undantaget är några äldre popplar, liguster, schersmin och rosor som planterats i närheten av djupdammarna samt inplanterad ål och ädelfisk (ej kvar). Ett flertal av brottets nuvarande arter etablerade sig med säkerhet redan under perioden då brytningen pågick. Ett- och tvååriga störningsgynnade örter som blåeld, mursenap och spåtistel kan ha funnits i över hundra år. Kunskapen om när olika arter etablerade sig i brottet under brytningen är dock mycket begränsad. Tidigaste noteringarna av den gröNFLäckiga paddan är från 1976. Efter att brytningen upphörde har etableringen av nya arter sannolikt varit stor,

speciellt gällande mer störningskänsliga arter såsom många av brottets fåglar och däggdjur. Med anledning av brottets "ungdom" plus de naturliga ekologiska processerna förväntas många nya arter komma till brottet de närmaste åren.

Många speciella arter har hittats i Limhamns kalkbrott– trots närheten till staden. Förklaringen ligger i de speciella livsmiljöerna, lugnet, storleken och klimatet.

Populationen av den **grönfläckiga paddan** i brottet är en Sveriges tre stabila och största. Paddorna leker främst i de centrala och östliga grunda vattnen men utnyttjar hela brottet som jaktmark och övervintringsplats. Brottet hyser mycket **rovfågel** och utnyttjas som häckningsplats, rastplast och vinterviste. Kring år 2000 flyttade ett pilgrimsfalkspar in och valde en silo som häckningsplats. På grund av störningar har endast en unge lämnat boet (2004). I april 2009 kom ett berguvspar till brottet. Ytterligare en ovanlig och publik fågelart. Dess närvaro kommer sannolikt förändra förekomsten av däggdjur och andra fågelarter i brottet. Den bruna kärrhöken är en annan karaktärsfågel, som häckar i den stora vassen. Andra intressanta **häckande fågelarter** är exempelvis korp, gravand, skäggmes, mindre strandpipare, gråhäger (markhäckande) och backsvala. En återkommande vintergäst är strömstare. Förekomsten av **däggdjuren** rådjur, hare, räv och grävling är anmärkningsvärd och är av stort rekreativt värde. Flera arter fladdermöss har observerats och emellanåt är det mycket gott om jagande individer. Vilken betydelse brottet har för fladdermössen kommer att undersökas vidare. Förutom harar är förekomsten av gnagare mycket sparsam. Av brottets få **fiskarter** är de stora ålarna (>1m) som lever i den södra djupdammen de mest anmärkningsvärda. I samband med att dammen anlades på 1940-talet som vattenreservoar släpptes ålar i, förmodligen för att rena vattnet. Sannolikt är dagens ålar 70-åriga kvarlevor från kriget. Större inventeringar har gjorts för att kartlägga **småkrypsfaunan**. Att brottet skulle innehålla speciella och ovanliga arter förväntades, men inte att artrikedomen skulle vara så stor. Antalet skalbaggsarter överstiger 450 stycken varibland flera ovanliga arter och en art som är ny för Nordeuropa. De mest exklusiva områdena för skalbaggsarna ligger i västra kalkbrottet och i den övre kanten. Limhamns kalkbrott hyser även flera trollsländsorter däribland en ovanlig art, den mindre kustflicksländan, som vissa år finns i tusental. Andra speciella arter är exempelvis svart slankvägstekel, cylinderhedsnäcka och getingspindel. Intressant är det stora antalet svampar och andelen ovanliga sådana.

För fem av svamparna är Limhamns kalkbrott den enda kända svenska lokalen. År 2005 hittades en art av kärnsvamp som med största sannolikhet är ny för vetenskapen. Den mest speciella växten är **kalkkrassing**, som är upptagen i EU's artdirektiv och huvudanledningen till att brottets östra del är utsedd till Natura 2000-område. Arten är beroende av markstörning och har en varierad förekomst i både tid och rum. Ironiskt nog är den oftast vanligare i delar av brottet som ligger utanför Natura 2000-området. Den stora dominansen av **svartvide** i brottet är en ovanlig förekomst. **Andra rariteter** är exempelvis klotullört, smätörel, strimfibbla och kalkbräken. I och med brottets närhet till staden, dess speciella klimat samt att det skett mindre dumpningar av trädgårdsavfall innehåller kalkbrottet ett 30-tal "trädgårdsrymlingar" som till exempel fjärilsbuske, höstanemon och olika oxbär.

Ur ett kulturhistoriskt perspektiv är brottet mycket intressant då det var en av Malmös mest betydande industrier under mer än 100 år. Förutom själva brottet och dess form, en krosshall, med tre silor, en bit järnvägsräls med två vagnar och ett "spränghus" finns inte mycket kvar av de byggnader, räls och redskap som användes. För att inte historien och industrin skall glömmas bort har arbetet med att samla in ett fördjupat kunskapsunderlag påbörjats vilket förhoppningsvis kommer att presenteras bland annat som en större utställning.

Malmö tätort har genom byggandet av Yttre ringvägen och genom en pågående exploatering snart omgärdat Limhamns kalkbrott. Brottets läge, tillsammans med dess säregna natur och scenerier kommer med stor sannolikhet att locka många **besökare**. Redan idag är området uppmärksammat och många vill besöka denna sevärdhet.

Ärendets handläggning

När den industriella verksamheten upphörde 1996 startade arbetet med att värna brottets natur- och kulturhistoriska värden. I Översiktsplanen för Malmö 2000 utgör brottet ett utredningsområde. I Malmö stads naturvårdsprogram från samma år klassades området som "högsta naturvärde". Även i länsstyrelsens naturvårdsprogram klassas Limhamns kalkbrott som mycket värdefullt. Genom sina stora naturvärden och framtida rekreativa värden föreslogs brottet som ett viktigt natur- och rekreationsområde i Malmös Grönplan 2003. Limhamns kalkbrott är även utpekade som ett skyddsvärt område i den statliga utredningen "Närmare till naturen i Skåne - skydd av tätortsnära grönområden för friluftsliv och naturvård", 2003. Med anledning av förekomsten av bland annat kalkkrassing i brottet antog EU år 2007 den östra delen av brottet som Natura 2000-område. Diskussioner mellan Naturvårdsverket, förra markägaren Heidelberg Cement AB och Malmö stad resulterade år 2008 i ett avtal och en överrensommelse mellan Naturvårdsverket och Malmö stad om ett statsbidrag på 26 miljoner kronor till Limhamns kalkbrott på villkor att naturreservat bildas senast 2010.

Efter beslut av Stadsbyggnadsnämnden uppdrogs åt Tekniska nämnden att genomföra utredningsarbetet inför reservatsbildandet. Förslaget om reservatsföreskrifter och skötselplan förs till Stadsbyggnadsnämnden och vidare till Kommunfullmäktige för beslut.

Under arbetet med reservatsbildandet har diskussioner om gränsdragningen förts inom Malmö stad och med länsstyrelsen i Skåne län. Förslagen reservatsgräns har till övervägande del placerats inom några meter från dagens slänkrön till själva brottet, trots att kommande erosion kommer att utvidga brottet upp till cirka 20 meter. I enlighet med Malmö stads planer skall en grön bård i form av ett cirka 50 meter brett park- eller naturområde omgärda brottet (gäller ej på en sträcka av 600 meter söder om fastighet 150:385). Slutlig avgränsning görs i kommande detaljplan.

Skäl för beslut

Limhamns kalkbrott är en unik plats med en speciell och skyddsvärd natur, kontemplativ atmosfär och ett värdefullt område för friluftslivet.

Genom den tidigare markanvändningen inrymmer Limhamns kalkbrott idag mycket stora biologiska, geologiska och industrihistoriska värden. När brottet görs mer tillgängligt får det även ett betydande värde för rekreation, friluftsliv, undervisning och turism.

Brottets karga landskap, de stora kalkstäpperna i olika plattåer, bergsväggarna och rasbranterna har i sig både som livsmiljö och som upplevelse ett stort skyddsvärde. Härtill kommer den rikedom av djur- och växtarter som nyttjar brottet och där flertalet ligger under EU's bevaranddirektiv, är rödlistade, sällsynta eller speciella utifrån ett urbanekologiskt perspektiv. Genom bildandet av ett naturreservat kan dessa värden ges ett långsiktigt skydd.

Vägledande för upprättande av naturreservat är också kommunens, länsstyrelsens, statens och EU's utpekande av området (se under "Ärendets handläggning") och inte minst avtalet och överrensommelsen mellan Malmö stad och Naturvårdsverket om ett bildande av naturreservat senast år 2010. Länsstyrelsen i Skåne län arbetar med ett förslag om att utvidga Natura 2000-området så att det omfattar hela reservatet.

Beslut om ett naturreservat kommer även bidra till att de nationella miljömålen "8. Levande sjöar och vattendrag", "11. Myllrande våtmarker", "15. En god bebyggd miljö" och "16. Ett rikt växt- och djurliv" kan uppnås. Detta gäller även flera av målen inom de statliga åtgärdsprogrammen för hotade arter, som för Limhamns kalkbrott främst berör gröNFLäckig padda, pilgrimsfalk, spets-sandbi och skalbaggarten *Tasgius globulifer*.

Skötselplan för naturreservatet

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Kommunstyrelsen att skötselplanen gäller tillsvidare. Skötselplanen och prioriterade skötselåtgärder granskas minst var femte år av Malmö stads Stadsbyggnadsnämnd och ansvarig förvaltare. Vid behov av revideringar skall överrensommelse göras med länsstyrelsen och beslut tas i Stadsbyggnadsnämnden.

Förvaltning av naturreservatet

Tekniska nämnden i Malmö kommun är genom Gatukontoret förvaltare av naturreservatet och skall fortlöpande samråda med berörda förvaltningar, markägare och myndigheter vid förvaltandet.

Beslut

Beslut i detta ärende har fattats av kommunfullmäktige i Malmö kommun, bihang 172 vid sammanträde den 20 december 2010, protokoll § 277.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas till länsstyrelsen i Skåne län.

Kommunens beslut i frågor som rör bildande, ändring eller upphävande av reservat, utom frågor om ersättning, får överklagas (19 kap 1 § MB). Beslut får överklagas av den som beslutet angår om det gått honom eller henne emot (16 kap 12 § MB). Vissa ideella föreningars rätt att överklaga enligt 16 kap 13 § MB gäller enbart domar och beslut om tillstånd, godkännande och dispens, alltså inte bildande, ändring eller upphävande av reservat.

Bilagor

Bilaga 1. Översiktskarta (figur 1) samt karta över reservatet (figur 2)

Bilaga 2. Lista över arter upptagna i EU's bevarandedirektiv och den nationella rödlistan

Bilaga 3. Sammanställning remissvar

Referenser

- Dalin, E. m fl (1994). Limhamn – från stenålder till nutid. ISBN 91-630-2747-X
- Landberg, J. (2009). Limhamns kalkbrott – Tillstånd till grundvattenbortledning. Sweco, uppdragsnummer 1220054000
- Olsson, A. m. fl (2003). Närmare till naturen i Skåne - skydd av tätortsnära grönområden för friluftsliv och naturvård. Länsstyrelsen i Skåne län. ISSN 1402-3393
- Olsson, E. (1998). Limhamns vattenverk. Vattenstänk nr 134.
- Wirén, M. (2006). Limhamns kalkbrott samt Hammars bäck och Barnviken – Vatten. Rapport Gatukontoret i Malmö.
- Översiktsplan för Malmö 2000. Malmö stad
- Naturvårdsprogram för Malmö stad, juni 2000. Malmö stad
- Grönplan för Malmö 2003. Malmö stad
- Naturvårdsprogram för Skåne län, 1997. Länsstyrelsen i Skåne län.
- Bevarandeplan för Natura 2000-område Limhamns kalkbrott SE 0430157. Länsstyrelsen i Skåne län, 2005. (Revidering av bevarandeplanen och områdets omfattning görs under 2010-2011.)
- Kommunfullmäktige 24/4 2008, §84. Godkännande av avtal om överenskommelse, avtal om fastighetsreglering, köpeavtal och aktieöverlåtelseavtal med Heidelberg-koncernen samt godkännande av avtal med Naturvårdsverket, inklusive bihang nr 45.
- Utvecklingsplan för Limhamns kalkbrott, 2010. Gatukontoret, Malmö stad
- Artdatabanken, www.artdata.slu.se

Inventeringar:

- Ahlén, I. & Berglund, B. (1980). Hotade och sällsynta groddjur – status, miljökrav och förslag till åtgärder. Naturvårdsverket, rapport snv pm 1383.
- Gyllin, M. (2010). Limhamns kalkbrott, översiktlig inventering av kärlväxtfloran. Rapport.
- Molander, M. (2009). Inventering av skalbaggsfaunan i Limhamns kalkbrott 2008. Malmö stads hemsida.
- Molander, M. (2010). Inventering av solitära bin och steklar i Limhamns kalkbrott 2009. Rapport, under bearbetning.
- von Proschwitz, T. (2002). Landlevande mollusker i Limhamns kalkbrott, Malmö stad, Skåne län. Göteborgs naturhistoriska museum. ISSN 1651-131X.
- Sandsten, H. och Stehn, A. (2009). Undersökning av vattenväxter och plankton i Limhamns kalkbrott 2009. Calluna. Rapport.
- Referenser i Wirén, M. (2006). Limhamns kalkbrott Geologi & Fossil. Rapport Gatukontoret i Malmö.
- Samt inventeringar utförda av Kenneth Bengtsson (fåglar), Rune Bygebjerg (flugor), Nils Cronberg & Thomas Hallingbäck (mossor), Arne Fjellberg (hoppstjärtar), Rune Gerell (fladdermöss), Sven-Åke Hanson (svamp), Jostein Kjaerandsen (svampmyggor), Andreas Malmquist (alger), Mikael Molander & Markus Franzén (fjärilar), Frida Rosengren (mossor), Bo W Svensson (stövsländor), Mats Wirén (groddjur, fisk, däggdjur, fåglar, trollsländor, dagfjärilar), Jan och Kajsa Åbjörnsson (fjärilar), Bengt Örneberg (kärlväxter).

Sändlista

Föreläggande:

HSB Sundsfastigheter AB
HSB Mark Corcovado Nr 3 i Malmö AB
TeliaSonera Sverige Net Fastigheter AB
Kommunikationsmyndigheten PTS
Brf Victoria Park I Limhamn Paviljongen
NCC Construction Sverige AB

För yttrande:

Tekniska nämnden
Kulturnämnden
Miljönämnden
Fritidsnämnden
Stadskontoret
Stadsdelsnämnd Limhamn-Bunkeflo

Friluftsförbundet
Länsstyrelsen i Skåne län

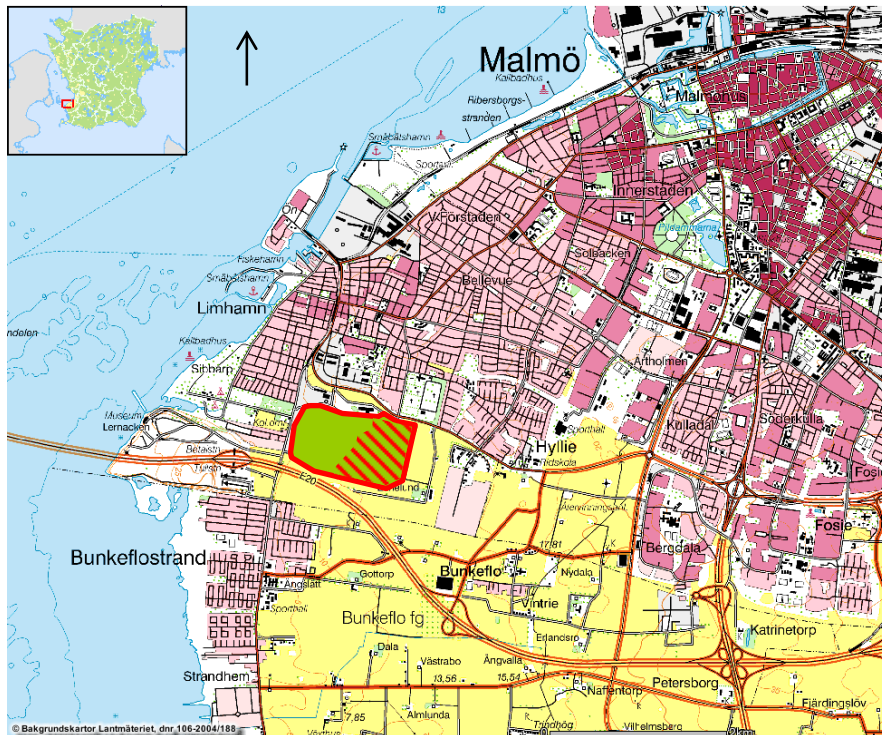
Naturskyddsföreningen i Malmö
Naturvårdsverket
Region Skåne
Räddningstjänsten Syd
Skånes Ornitologiska Förening
Sveriges Entomologiska Förening
Sveriges Geologiska Undersökning SGU
Svenska Botaniska Föreningen
Svenska Mykologiska Föreningen

Anna Bergman (Rödhajen 5)
Anna & Roger Eriksson (Rödhajen 6)
Karin & Svante Karlsson (Blåhajen 6)
Lars Mattsson (Blåhajen 5, Blåhajen 34)
Maj-Lill & Per Kristersson (Blåhajen 7, Blåhajen 8)
Rima Abou Chaker (Rödhajen 4)
AB Gångaren i Stockholm
Brf Krithusen 1
Brf Krithusen 2

Brf Krithusen 3
Brf Krithusen 4
Brf Krithusen 5
HSB Mark Corcovado Nr 1 i Malmö AB
HSB Mark Corcovado Nr 2 i Malmö AB
Lövgången Syd Ekonomiska förening
MKB Fastighets AB
NCC Boende Elinegård AB
Victoria Park fastigheter AB
Victoria Park Bersån Ekonomiska förening
Victoria Park Harmoni Ekonomiska förening
Victoria Park Pergola Ekonomiska förening
Victoria Park Vårdfastigheter AB

För kännedom:

ArtDatabanken – Sveriges lantbruksuniversitet
Banverket
Boverket
Bunkeflostrand villaförening
Cykelfrämjandet
DHR Malmö
Fältbiologerna i Skåne
Föreningen för industrihistoria i Skåne
Försvarsmakten Södra Skånska Reg.
Handikappsföreningarnas samarbetsorganisation i Malmö HSO
HeidelbergCement Sweden AB
Hyresgästföreningen Södra Skåne
Kommunförbundet Skåne
Limhamns miljöförening
Luftfartsverket
Malmö ideella föreningars paraplyorganisation
Polismyndigheten i Skåne
Skånetrafiken
Trafikverket
VA SYD
Öresundsbro Konsortiet

Figur 1. Översiktskarta över västra Malmö med naturreservat Limhamns kalkbrott (röd linje) samt ingående Natura 2000-område (rött raster).

Figur 2. Naturreservat Limhamns kalkbrott. Karta över reservatsgräns (röd linje), delområden (siffror och svart linje), Natura 2000-område (ljusrött raster) samt grön bård (ljusgrönt raster). Kartan anger även detaljplane-gränser (blå linje) och detaljplanerad Natur (mörkgrön yta) och Park (gul yta). Lila streckad linje anger fastighetsgräns inom naturreservatet. Fastighetsbeteckning inom [x:x]. Naturreservatsgränsen ligger minst fem meter från slänkrön förutom i gräns mot fastighet 155:385.

Bilaga 2

Lista över förekommande naturtyper upptagna i EU's habitatdirektiv, djur- och växtarter upptagna i EU's fågeldirektiv (bilaga 1 och 3) och art- och habitatdirektiv (bilaga 2, 4 och 5) samt arter upptagna i Sveriges nationella rödlista.

Gällande ingående naturtyper lokaliserings och arealer hänvisas till bevarandeplanen för Natura 2000-område Limhamns kalkbrott, som är under bearbetning.

3140 Kalkrika oligomesotrofa vatten med bentiska kransalger
 6410 Fuktängar med blåtätel eller starr
 7230 Rikkärr
 8211 Klippvegetation på kalkrika bergssluttningar

Teckenförklaring: *= i brottet häckande fågelart. B1 och B3 hänvisar till respektive bilaga till fågeldirektivet, B2, B4 och B5 hänvisar till respektive bilaga till art- och habitatdirektivet. Nationella rödlistan: CR= akut hotad, EN= starkt hotad, VU= sårbar, NT= nära hotad, DD= kunskapsbrist. Ågp= art som det har eller skall upprättas ett så kallat nationellt åtgärdsprogram för hotade arter. Gällande fåglar är det endast de arter som utnyttjar brottet regelbundet som är upptagna i listan.

Stor fladdermus (<i>Nyctalus noctula</i>)	B4	[Skalbagge, kortvinge] (<i>Tasgius globulicer</i>)	NT, Ågp
Sydfladdermus (<i>Eptesicus serotinus</i>)	B4, EN	[Skalbagge] (<i>Chaetophora spinosa</i>)	NT
Nordisk fladdermus (<i>Eptesicus nilssonii</i>)	B4	Tvåfärgad barksvartbagge (<i>Corticeus bicolor</i>)	NT
Vatten fladdermus (<i>Myotis daubentonii</i>)	B4	Vasstandad trädbasbagge (<i>Lissodema denticolle</i>)	NT
Gråskimlig fladdermus (<i>Vespertilio murinu</i>)	B4	[Skalbagge] (<i>Apion aethiops</i>)	NT
Trollfladdermus (<i>Pipistrellus nathusii</i>)	B4	[Skalbagge] (<i>Apion pisi</i>)	NT
Dvärgfladdermus (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)	B4	Större vedvivel (<i>Cossonus parollepipedus</i>)	VU
Sångsvan (<i>Cygnus cygnus</i>)	B1	[Skalbagge] (<i>Magdalis armigera</i>)	NT
Rördrom (<i>Botaurus stellaris</i>)	NT	Svart slankvägstekel (<i>Agenioideus sericeus</i>)	EN
Röd glada (<i>Milvus milvus</i>)	B1	Spetsandbi (<i>Andrena apicata</i>)	NT, Ågp
Blå kärnhök (<i>Circus cyaneus</i>)	B1, NT	Guldsalbi (<i>Lasioglossum aeratum</i>)	NT
Brun kärnhök (<i>Circus aeruginosus</i>)	B1	Murmalbi (<i>Lasioglossum nitidulum</i>)	NT
Fjällvråk (<i>Buteo lagopus</i>)	NT	Pannblodbi (<i>Sphecodes miniatus</i>)	VU
Pilgrimsfalk (<i>Falco peregrinus</i>)	B1, VU, Ågp	Punktblodbi (<i>Sphecodes puncticeps</i>)	NT
Rapphöna (<i>Perdix perdix</i>)	NT	Mindre taggmätare (<i>Aplocera efformata</i>)	NT
Drillsnäppa (<i>Actitis hypoleucos</i>)	NT	Mindre blåvinge (<i>Cupido minimus</i>)	NT
Gråtrut (<i>Larus argentatus</i>)	NT	Vitstreckat gräsfly (<i>Mythimna litoralis</i>)	NT
Turkduva (<i>Streptopelia decaocto</i>)	NT	Grönfläckig kalfjäril (<i>Pontia daplidice</i>)	VU
Tornseglare (<i>Apus apus</i>)	NT	Bålgetinglik glasvinge (<i>Sesia bembeciformis</i>)	VU
Berguv (<i>Bubo bubo</i>)	B1, NT	Allmän bastardsvärmare (<i>Zygaena filipendula</i>)	NT
Jorduggla (<i>Asio flammeus</i>)	B1, NT	Snedfläckig vapenfluga (<i>Oxycera meigeni</i>)	EN
Backsvala (<i>Riparia riparia</i>)	NT	Svartryggig strömvapenfluga (<i>Oxycera pygmaea</i>)	VU
Kungsfiskare (<i>Alcedo atthis</i>)	B1, VU	Ask (<i>Fraxinus excelsior</i>)	VU
Sånglärka (<i>Alauda arvensis</i>)	NT	Skogsalm (<i>Ulmus glabra</i>)	VU
Brandkronad kungsfågel (<i>Regulus ignicapillus</i>)	NT	Sommarfibbla (<i>Leontodon hispidus</i>)	NT
Vinterhämppling (<i>Carduelis flavirostris</i>)	EN	Kalkkrassing (<i>Sisymbrium supinum</i>)	B2, NT
Hämppling (<i>Carduelis cannabina</i>)	VU	Piggistel (<i>Carduus acanthoides</i>), osäker artbest.	NT
Ål (<i>Anguilla anguilla</i>)	CR	Småtörel (<i>Euphorbia exigua</i>)	VU
Grönfläckig padda (<i>Bufo viridis</i>)	B4, CR, Ågp	Klotullört (<i>Filago vulgaris</i>)	VU
Vanlig groda (<i>Rana vulgaris</i>)	B5	Kalkbräken (<i>Gymnocarpium robertianum</i>)	VU
Ätlig groda (<i>Rana esculenta</i>)	B5	Smal toffelmossa (<i>Aloina aloides</i>)	EN
Större vattensalamander (<i>Triturus cristatus</i>)	B2, Ågp	Körsbärsbryum (<i>Bryum blindii</i>)	NT
[Skalbagge] (<i>Margarinotus brunneus</i>)	NT	Snedbryum (<i>Bryum uliginosum</i>)	DD
[Skalbagge] (<i>Opilo mollis</i>)	NT	Klottuss (<i>Protobryum bryoides</i>)	NT
Källsnabblöpare (<i>Bembidion stephensi</i>)	NT	Törnsträfsse (<i>Chara polyacanta</i>), osäker artbest.	NT
Brun sammetslöpare (<i>Chlaenius tristis</i>)	NT		

Sammanställning av remissvaren gällande detta beslutsunderlag och skötselplanen

Samrådsredogörelse gällande beslut och skötselplan för Naturreservat Limhamns kalkbrott. Förslaget har efter godkännande i Stadsbyggnadsnämnden den 6 maj 2010 varit utsänt på remiss till berörda nämnder, länsstyrelsen i Skåne län, statliga och kommunala organ, sakägare samt andra berörda som kan ha intresse i förslaget.

Sammanställningen nedan redovisar alla instanser som inkommit med svar inom utsatt remisstid (1 juli 2010 eller överrenskommen slutdatum). De delar ur svaren som presenteras är de som behandlar själva yttrandet. Kommentarer till yttrande redovisas i kursiv stil och ändringar är understruken. Hänvisningar till föreskrifter gäller för det remitterade samrådsförslaget.

PM från länsstyrelsen i Skåne län

Länsstyrelsen i Skåne har genom ett bilagt PM informerat om att beslut om naturreservat antingen görs med skötselplanen som bilaga (såsom de utskickade samrådshandlingarna) eller där skötselplanen utgör ett separat dokument. Det senare alternativet innebär att vid revidering av skötselplanen behöver denna ej gå via beslut i kommunfullmäktige utan kan beslutas på tjänstemannanivå med någon typ av delegation. Det senare alternativet innebär dock att kommunfullmäktiges beslut om naturreservat även skall omfatta ett beslut om tillhörande skötselplan.

Med anledning av fördelen i det senare alternativet delas handlingarna i en Beslutsdel och i en separat Skötselplan.

Länsstyrelsen i Skåne län meddelar i yttrande 2010-07-05:

Länsstyrelsen ser mycket positivt på bildandet av ett naturreservat för att skydda den unika miljön och de naturvärden som finns i Limhamns kalkbrott. Limhamns kalkbrott har på många sätt internationellt höga värden och är ett Natura 2000-område enligt art- och habitatdirektivet (ett europeiskt nätverk av värdefulla ekologiska miljöer). Detta innebär att Sverige, som nation, har särskilt förbundet sig att skydda de områden som ingår i nätverket. I kalkbrottet finns dessutom flera arter som är upptagna på bilagor till samma direktiv samt många andra fridlysta och rödlistade arter. Malmö stad har tagit fram välskrivna beslutshandlingar vars innehåll även väl speglar områdets värden. Länsstyrelsen har dock följande invändningar och synpunkter;

Under "Förslag till bildande...":

Malmö stads föreslagna områdesavgränsning för naturreservatet innebär att ett mindre område skyddas än den områdesavgränsning som överenskomms när Naturvårdsverket och Malmö stad ingick avtal (2007) om statsbidrag under förutsättning att naturreservat bildas senast 2010. Länsstyrelsen anser att Malmö stad dels bör följa den överenskommelsen och dels utöver denna gränsdragning bör kommunen säkerställa ett "grönt" buffertområde runt naturreservatet som skydd mot exploatering och störningar. Länsstyrelsen har framfört dessa synpunkter redan i skrivelse av den 8 oktober 2009. Kommunens förslag inkluderar inte i nuläget den yta som brottet beräknas utökas med genom naturliga ras i naturreservatet. Genom detta försvagas skyddet för de befintliga naturvärdena och särskilt för den störningskänsliga fauna som finns och annars skulle ha stor möjlighet att utvecklas i Limhamns kalkbrott. Det är länsstyrelsens bestämda uppfattning att i och kring de befintliga områden som berguv och pilgrimsfalk nyttjar, ska särskilda hänsyn tas som gör att de skyddas från störningar och bebyggelse på ett tillräckligt stort avstånd att skada inte kan ske.

I avtalet med naturvårdsverket från 2007 gjordes inga områdesavgränsningar. Däremot inkom förslag på gränsdragning i länsstyrelsens skrivelse från 2009. Diskussioner om att ha en dynamisk gräns som följer släntrönet har tidigare förts men anses ej vara enkelt att genomföra. Men anledning av detta och att kunskap saknas om hur omfattande den fortsatta eroderingen samt att kommunen såg fördelar med att omgivande grön bård inte omfattas av reservatet lades den föreslagna gränsen huvudsakligen ett par meter från aktuellt släntrönet. Fördelen med att inte införliva marken som ligger utanför släntrönet (den så kallade gröna bården), utan att detaljplanlägga den som allmän platsmark (park/natur) är att det möjliggör en finansiering från exploatörerna till iordningställandet av bården. Dessutom planeras större förändringar av bårdens gestaltning. Med beaktande av länsstyrelsens yttrande och kommunens ställningstagande görs mindre korrigeringar av gränsen. Där gränsen ligger närmare än fem meter från släntrönet flyttas gränsen till fem meter från släntrönet (gäller ej gräns mot fastighet 155:385 Victoria park). Vid den tidpunkt då erosionen flyttat släntrönet utanför reservatsgränsen finns möjlighet att via nytt beslut i kommunfullmäktigt ändra gränsdragningen, vilket förordas.

Malmö stad redovisar en rad syften med reservatsbildning. Efter viss justering kan någon eller några utgå då innehållet är snarlikt. Numreringen som å ena sidan bidrar till ökad läslighet förstärker å andra sidan intrycket av en prioriteringsordning bland syftena, vilket i sig är positivt. Länsstyrelsens ståndpunkt är dock att de värden som är knutna till Natura 2000 är av högsta prioritet följt av övriga hotade, fridlysta och sällsynta arter. Länsstyrelsen ser även geologin som mycket värdefull följt av den speciella, tysta miljö som kalkbrottet erbjuder i dagsläget och förhoppningsvis även i framtiden kan erbjuda. För att tydliggöra syftenas koppling med skötselplanen och eventuellt föreskrifter kan själva stycket med syften avslutas med: Syftet ska uppnås genom att bl a....." där de viktigaste åtgärderna kan listas.

Ett viktigt mål för Limhamns kalkbrott och reservatet är att värna om dess mångfald av kvaliteter och värden samt att kunna visa upp och utnyttja dessa värden för besökare. Det är betydelsefullt att se brottet utifrån ett helhetsperspektiv och med utgångspunkten att området inom en snar framtid ligger i en mer urban miljö. Målet är att värna om befintliga värden samtidigt som andra värden utvecklas. Med anledning av detta anser kommunen det inte motiverat att tydligt prioritera olika syften. Kommunen är givetvis medveten om att det finns en juridisk prioritering i lagar och förordningar.

Malmö stad har tagit fram en utvecklingsplan vilken nämns under rubriken "Syftet med reservatet". Detta väcker tidigt frågan om hur en utvecklingsplan förhåller sig till beslutets syften och föreskrifter samt även skötselplanen. Formellt sett gäller att ett reservatsbeslut innehåller föreskrifter som bl a anger sakägares förfoganderätt samt deras skyldighet att tåla visst intrång. Inom ramen för detta är en skötselplan ett styrdokument. Vilken är utvecklingsplanens ställning? Det är länsstyrelsens bedömning att vissa av de förslag som åskådliggörs i bilaga E till skötselplanen måste prövas mot gällande lagstiftning (t ex Artskyddsförordning (2007:845) och EU:s Art- och habitatdirektiv), men även mot naturreservatets egna föreslagna föreskrifter, se även nedan.

Utvecklingsplanen tas fram parallellt och i samarbete med arbetet med reservatsbildningen. Precis som med all annan verksamhet och utveckling måste föreslagna åtgärder i kommande utvecklingsplan prövas gentemot syften, föreskrifter och andra lagar och förordningar.

Länsstyrelsen ställer sig frågande till vissa föreskrifter. Utan tvekan är det en delikat uppgift att ta fram föreskrifter för ett så komplext naturreservat. I rubriken tillhörande "A-föreskrifter" enligt 7 kapitlet 5 § miljöbalken anger kommunen att dessa föreskrifter även reglerar verksamheter "i anslutning till reservatet". Är det kommunens avsikt att föreskrifterna A1-A14 även ska gälla i anslutning till reservatet?

Föreskrifterna A1-A14 gäller endast inom reservatet. Föreskrift A15 och A16 som omfattar områden utanför reservatet stryks från föreskrifterna under A och läggs under "Rekommendationer" efter föreskrifterna.

Syftet/syftena med bildning av ett naturreservat är styrande för de föreskrifter som anges för skyddet. Av syftena framgår inte varför kommunen vill föreskriva även utanför naturreservatet. Länsstyrelsen inser att intentionen är att minimera störningar på känslig fauna, vilket är i sig mycket positivt och som länsstyrelsen ser som en nyckelfråga i reservatsbildningen. Länsstyrelsen ställer sig dock tveksam till en reglering utanför naturreservatet på det sätt om kommunen föreslår och förordar istället att naturreservatet utökas så att det även innefattar det bedömda influensområdet. Därutöver kan införas definierade hänsynsområden inom vilka föreslagna föreskrifter framförs som rekommendationer.

Det är svårt att definiera ett exakt område varifrån ljus- och ljudstörningar inte får förekomma. En ljus- eller ljudstörning kan störa trots att källan ligger på långt avstånd eller det omvända. En föreskrift som begränsar externa störningar hade varit betydelsefull men på grund av svårigheter med en praktisk tillämpning stryks föreskrift A16 och läggs omformulerad som en rekommendation efter styckena om föreskrifter. Även föreskrift A15, om plantering av olämpliga växter utanför brottet, läggs som en rekommendation.

Flera A-föreskrifter förenas med undantag för vissa områden. Detta kan i sig vara befogat, men det är också mycket komplext och svårt att sätta sig in i. Med reservation för att länsstyrelsen kan ha missuppfattat finns det dock en del motsättningar inbördes mellan A-föreskrifterna, men även mellan dessa och C-föreskrifterna och dessutom i vad som illustreras i utvecklingsplanen, bilaga E. Länsstyrelsen avhåller sig från att gå igenom dessa i detta yttrande utan förutsätter att kommunen fortsätter genomarbetningen av föreskrifterna inför beslut. Som exempel kan dock nämnas A3 där kommunen föreslår bl a ett förbud mot tältplats men en rad områden undantas från detta. Samtidigt förbjuder C11 tältning och övernattnig. Förutom det motsägelsefulla i detta, anser länsstyrelsen att det är svårt att se hur den känsliga faunan ska skyddas samtidigt som kommunen föreslår att det ska vara möjligt att anlägga tältplatser i flera områden. Vidare anser länsstyrelsen att ambitionen att anlägga bl a en amfiteater, permanent campingplats, bastusjö strider mot flera syften som istället handlar om att värna störningskänslig fauna men även livsmiljöer. Att planera för en amfiteater samtidigt som A16 och C7 förbjuder bl a ljudanläggningar och strålkastare är också motsägelsefullt. Enligt länsstyrelsens bedömning kan amfiteaterverksamhet inte omfattas av de generella undantagen för förvaltarens skötsel av naturreservatet. Även den i utvecklingsplanen föreslagna verksamheten "Landart" antas bryta mot flera A- och C föreskrifter och kan inte ses som skötsel. Det finns en uppenbar risk att vissa av de planer som föreslås i bilaga E till skötselplanen strider mot EU:s regelverk och Artskyddsförordningen. Länsstyrelsen föreslår att dessa planer utgår.

I utvecklingsplanens förslag ligger en amfiteater placerad i den nordvästra delen av området. Att anlägga en amfiteater i brottet motsäger inte syftena med reservatet. Verksamheten som bedrivs på amfiteatern får anpassas efter reservatsföreskrifterna och andra juridiska bestämmelser.

Formuleringarna gällande utvecklingsplanens förslag på "camping"/"tältplats" är otydlig. Förslaget gäller inte en konventionell camping där campare sätter upp egna tält eller ställer upp sina husvagnar. Utvecklingsplanen föreslår ett stationärt och iordningställt mindre område för möjlighet att uppleva natten och med möjlighet att övernatta. Verksamheten får inte strida mot reservatets syften. Förbud mot att anlägga tältplats är struket från A3 och orden tältning och camping byts ut mot övernattnig i övrig text.

Utvecklingsplanen ingår inte i själva reservatsbildningen utan är förslag på utveckling av området för att göra det tillgängligt för besökare, åskådliggöra brottets värden och komplettera utbudet av attraktioner. Ambitionen i utvecklingsplanen är att förslagen inte skall äventyra andra betydelsefulla värden. Som tidigare kommenterats är det självklart att förslagen måste prövas juridiskt i likhet som med alla andra liknande typer av ingrepp. Informationen om att det finns ett arbete med en Utvecklingsplan och dess förslag kommer inte att tas bort från handlingarna.

A6 Kommunen föreslår undantag i flera A-föreskrifter. Dessa undantag kräver i sig undantag från A6. I A6 föreskriver kommunen dessutom om undantag från undantaget. Finns det en möjlighet att omformulera så att föreskriften blir enklare och tydligare?

Föreskriften A6 omformuleras.

A8 Är föreskriften nödvändig då åtgärderna föreskrivs i föreslagen skötselplan?

Föreskrift A8 utgår.

A10 Vad avses med att det är acceptabelt att införa djur i delområde 15? Om kommunen med införa menar *introducera för att lämna kvar* kan ett förbud mot att *införa och sätta ut för området främmande arter* vara mer lämpligt. Om med införa menas medföra; jämför med C5.

Undantaget avser ej djur utan bara växter. Föreskrift A10 omformuleras och delas upp i två föreskrifter.

A14 Är det acceptabelt att framföra motordrivet fordon överallt när t ex inventeringar utförs eller när varutransporter sker, eller bör förbudet inkludera ett undantag för områden eller vägar? Efter viss omarbetning borde föreskriften kunna ersättas av C2.

Med anledning av att det rent fysisk är svårt att färdas annat än på befintliga vägar anses en precisering av undantagen ej nödvändig. Däremot utgår föreskrift A14 och C2 omformuleras.

A15: ordval som "är kända för" bör undvikas, ange istället vilka arter det rör sig om.

Eftersom det kan gälla många arter och listan på olämpliga arter fylls på kontinuerligt är det ej relevant att ange arterna.

A16: Länsstyrelsen ställer sig tveksam till om föreskriften överhuvudtaget kan tas med stöd av 7 kapitlet 5 § MB utan bedöma att det är en ordningsföreskrift enligt 7 kapitlet 30 § MB. Ordningsföreskrifter kan inte reglera verksamheter utanför ett naturreservat.

A16 stryks och omformuleras till en rekommendation.

A15 och A 16: om kommunen avser att föreskriva även utanför naturreservatet är det viktigt att detta område definieras precist, att samråd sker med de som verkar inom ett definierat område och att information om föreskrifterna finns (t ex skyltar). Det är länsstyrelsens bedömning att tillsynen av efterlevnad av sådana föreskrifter kommer att bli mycket svår och det är mycket svårt för t ex omkringboende att dels känna till föreskrifterna och dels veta om de verkar inom ett område där påverkan kan ske på naturreservatet.

Se tidigare kommentar angående föreskrifter gällande utanför reservatet.

C3 Föreskriftens undantag är för oprecist. All färd kan ses som transport.

Tidigare ändring har fallit bort. Tillägg: "transport vid guidning eller liknande organiserad verksamhet"

C5 Definiera norra delen av 2a. Den anges inte på karta.

Omformuleras.

C6 Termen "olämpligt beteende" bör utgå då den är svår att hantera vid tillsyn och utgår från en personlig bedömning.

Oavsett formulering är det oundvikligt att denna typ av föreskrifter utgår från en subjektiv bedömning. Detta gäller även C7. C6 omformuleras.

C8 Endast start och landning kan regleras med stöd av miljöbalken. Ordningsföreskrifter kan inte reglera verksamheter utanför ett naturreservat.

Föreskriften omformuleras efter ovanstående yttrande.

C10 Föreskrifter som behandlar fiske tas i allmänhet med stöd av 7 kapitlet 5 § miljöbalken. Kommunen kan överväga att slå samman C10 med A13.

Föreskrift C10 stryks och ersätts med att fiske läggs till under A13

C11 Se ovan.

C12 Termen "organiserat" är troligen svår att hantera vid tillsyn.

Ordet "organiserat" ersätt med "det sker genom förvaltarens försorg".

C13 Bör ett tillägg av "bortföra från naturreservatet" göras?

Tillägget görs

C15 Vad avses med *naturen* och *föremål*?

Området innehåller förutom av naturens element även föremål från den industriella verksamheten och framöver av ytterligare artefakter för att göra brottet mer tillgänglighet, åskådliga värdena mm.

C16 Ska föreskriften ses som ett förbud att plocka växter? Kan insamling ske med kommuns eller berörd myndighets tillstånd alternativt dispens?

Enligt skrivningen under "Dispens och undantag..." skall föreskrifterna ej utgöra hinder för förvaltarens skötsel och åtgärder enligt skötselplanen. I skötselplanen ingår även åtagande att inventera vilket innebär att växter och djur får samlas in för bestämning.

Övriga reflektioner: Länsstyrelsen har noterat att det inte är förbjudet att plocka fossil. Länsstyrelsen rekommenderar att om plockning av fossil ska vara möjligt så bör det begränsas till ett definierat område som visas på karta och i övrigt vara förbjudet.

Detta har medvetet inte föreskrivits med anledning av att allmänhetens besök i framtiden är tänkt att ske utmed vandringsleder och inom begränsade områden, att C15 förbjuder att det grävs samt att fossil som kan vara intressant för gemene man är mycket sparsamma inom vistelseytorna. Dessutom kan glädjen att få ta hem en liten bit kalk eller flinta vara betydelsefull. Förslag om att "anlägga" säkra fossilletningsplatser finns och arrangeras i så fall på ett sätt som inte strider mot syften och föreskrifter.

Under rubriken "Dispens och undantag...": Kommunen skriver att dispens bereds av förvaltaren och beslutas av Stadsbyggnadsnämnden samt att förvaltaren ska ha rätt att tillåta undantag från föreskrifterna. Länsstyrelsen vill påpeka att från lämnade föreskrifter med den skrivning som föreslås kan endast dispens medges. "Undantag" är något som kan anges i själva föreskriften när den utformas.

Omformuleringar görs så att dispenser från A beslutas av Stadsbyggnadsnämnden och dispenser från C beslutas av Tekniska nämnden.

Bilaga 2 redovisar bl a förekommande naturtyper. Det är värdefullt att dessa även redovisas på karta och att areal angavs.

Länsstyrelsen har ett pågående arbete med att revidera både omfattningen av och bevarandeplanen för Natura 2000-området Limhamns kalkbrott. Detta arbete omfattar även kartläggning och klassning av naturtyper upptagna i habitatdirektivet. Dessa handlingar har ännu ej gått ut på remiss. Med anledning av ovanstående upprättas inga kartor över Natura 2000-naturtyperna i handlingarna för reservatet. Däremot revideras listan över naturtyperna under bilaga 2 och i motsvarande tabell i skötselplanen och en tydlig hänvisning till kommande handlingar om Natura 2000-området görs.

Under "Skötselplan för Naturreseptatet Limhamns kalkbrott":

Kommunen har en imponerande kunskap om bl a den artrikedom som finns i kalkbrottet, vilket illustreras i föreslagen skötselplan på ett bra sätt.

Under "3.2 Generella åtgärder" beskrivs att vissa arter ska bekämpas. Några av dessa omfattas bl a av bestämmelser i Artskyddsförordning (2007:845). Om särskilda åtgärder bedöms krävas för dessa arter bör kommunen överväga att i "Syftet med reservatet" nämna detta. Kommunen kan även tillfoga att sådana åtgärder måste prövas mot gällande lagstiftning.

Syftet med ett reservat är inte att bekämpa vissa arter utan att värna om arter vilka kan kräva åtgärder mot vissa invasiva och/eller expansiva arter. Med anledning av detta och senare diskussioner med länsstyrelsen görs ett tillägg till syftet som tar upp huvudåtgärderna i reservatet för att kunna uppfylla syften. Förtydligande om att planerad bekämpning/decimering kan innebära juridisk prövning görs i skötselplanen.

Allmänhetens tillgång till området föreslås begränsas enligt skötselplanen, men visas ej på karta. Inget konkret motiv till detta beskrivs dock i syftet till reservatet och det regleras inte heller i en föreskrift. Både säkerhetsmässigt och med utgångspunkt i skydd av naturvärden kan det vara motiverat att reglera tillgängligheten i en föreskrift. Om detta görs visas det även lämpligen på karta. Oavsett om kommunen väljer denna formella väg eller ej, anser länsstyrelsen att syftet bör behandla allmänhetens säkerhet.

Med anledning av att utvecklingsplanen ej är färdig och antagen samt att det kan vara olämpligt att fastställa vandringsleder då de kanske visar sig ha en olämplig dragning och måste ändras. Säkerheten tas upp i skötselplanen men ej tillräckligt tydligt i beslutet för reservatet. Frågan om säkerhet för besökare och transporter läggs till under syftena för reservatet.

Arbetet med en utökning av Natura 2000-området är påbörjat. I det föreslagna naturreseptatet finns både Natura 2000-habitat och -arter. Det finns även andra ytterst skyddsvärda arter. Det vore önskvärt om bevarandemål för samtliga utformades och redovisades även i skötselplanen. I de fall bevarandemålen rör Natura 2000-värden bör de givetvis överensstämma med de i en kommande reviderad bevarandeplan för Natura 2000-området. Den struktur på bevarandemål som tillämpas i Natura 2000-arbetet är en modell som underlättar både tydligheten av vad som avses och uppföljningen av naturvärdenas utveckling. Det vore även positivt om vilka hot som föreligger mot naturvärdena inarbetades i skötselplanen. Detta skulle göra kopplingen mellan syfte, föreskrifter och skötsel tydligare.

Vilka arter som har olika status gällande EU-direktiv och nationella rödlistor framgår tydligt i handlingarna för reservatet. Syftet med reservatet är ej detsamma som syftet för Natura 2000. Att kopiera föreslagna delar anses ej relevant. Bättre att hänvisa till bevarandeplanen för Natura 2000-området. Det viktigaste är givetvis att de olika handlingarna inte motsäger varandra.

På sidan 37 skriver kommunen att befintligt djurliv inte får störas men att det inte gäller "negativa arter". Länsstyrelsen anser att både målet i sig och själva termen "negativa arter" bör omformuleras. (Se även C6 och artskyddsförordningen).

Målet tas bort då det är överflödigt.

Länsstyrelsen vill särskilt lyfta fram behovet av att vidta skyddsåtgärder för berguv och pilgrimsfalk för att minimera störningar. Det är även viktigt att vidta åtgärder så arternas förutsättningar ska ytterligare förbättras. Kommunen föreslår att bon ska flyttas, fler bon ska uppföras och beträdnad ska på något sätt regleras. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att i första hand de områden som arterna själva valt att använda ska skyddas.

Utöver detta är det mycket positivt om förutsättningar förbättras på andra platser inom det föreslagna naturreservatet. Länsstyrelsen efterlyser närmare beskrivning av de senare.

Båda arterna skall givetvis skyddas från störning, men med tanke på deras val av plats för häckning är de sannolikt mer tåliga än gängse uppfattning. Kommentarer angående bolådor, se under Skof:s remissvar nedan.

"Större förändring för att skapa ett attraktivt entréområden tillåts" (sidan 39); En omformulering kan övervägas för att undvika att en tillståndsgivning uttrycks i ett mål. (Förslag; *Ett attraktivt entréområde ska finnas.*) Vidare bör en beskrivning om vad som ingår i entréområdet redovisas.

För ytterligare information om entréområdet hänvisas till arbete med Utvecklingsplanen. Målet formuleras om.

Länsstyrelsen föreslår att kapitel 5 Tillsyn (sid 41) och som behandlar både förvaltning och tillsyn delas till två kapitel. Förvaltning ansvarar kommunen för själv, men tillsyn är också ett statligt ansvar genom länsstyrelsens försorg.

Tillsynen för själva reservatet, som de remitterade handlingarna avser, förvaltas av kommunen. Som upplysning om att området även inbegriper tillsyn från länsstyrelsen gällande Natura 2000 mm görs ett tillägg under kapitel 5.

På sidan 41 nämns i tabellform ett antal åtgärder som rör vatten. Länsstyrelsen vill uppmärksamma om att prövning mot 11:e kapitlet miljöbalken gäller.

Tillägg som hänvisar till detta görs under kapitel 4.

Under kapitel 6 skriver kommunen att "ansvarig förvaltning ansvarar för att i skötselplanen framtagna bevarandemål genomförs". Kanske syftar kommunen på att målen ska nås och att skötsel- och utvecklingsåtgärderna ska genomföras? Vilken förvaltning ansvarar för utvärdering av skötsel och bevarandemål och att en analys och eventuell justering av skötsel görs? När ska en revidering av skötselplanen göras?

Förtydligande omformulering görs.

Bilaga B: Vissa av färgerna är lite svåra att skilja från varandra. Kommunens term "kalkstämp" borde kanske beskrivas?

Beskrivning görs och biotopen får liknas vid en vegetationsfattig Alvarhed utan jordlager och med ett marksubstrat av kalk med skiftande fraktionsstorlekar.

Limhamns kalkbrott är en unik miljö som inspirerar till många kreativa idéer och ambitioner om hur man kan ta tillvara och utveckla området. Det är länsstyrelsens bestämda uppfattning att de störningskänsliga, särartade och ur ett internationellt perspektiv höga naturvärdena är det som måste prioriteras.

Se tidigare kommentarer.

Tekniska nämnden meddelar i yttrande 2010-06-23:

Tekniska nämnden godkänner för sin del innehållet i den remitterade samrådshandlingen. Det gäller både förslag till reservatsföreskrifter och den bilagda skötselplanen. Nämnden har inga kompletterande förslag eller övervägande.

Miljönämnden meddelar i yttrande 2010-08-30 (inlämningsdispens):

Miljöförvaltningen tillstyrker samrådsförslaget och välkomnar att detta unika och mycket värdefulla naturområde blir naturreservat.

Tillgången till stora natur- och rekreationsområden är begränsad inom kommunen och Limhamns kalkbrott blir ur den rekreativa synvinkeln ett viktigt tillskott för både malmöbor och besökare utifrån. Dock är det ur den biologiska och geologiska aspekten som förslaget till beslut har störst betydelse. Reservatsbildningen har också en viktig pedagogisk aspekt genom att det visar på att stora naturvärden kan finnas på oväntade ställen.

Förvaltningen vill understryka vikten av att arbeta med tillgängligheten till kalkbrottet av två skäl. Dels för att besökarnas säkerhet inte ska äventyras, dels för att vare sig biologiska eller geologiska värden inte ska påverkas negativt av besökare. Genom att leda besökarna på stigar och spångar bör risken för negativ påverkan eller olycksfall minska.

I arbetet med utvecklingsplanen läggs stor vikt vid att besökare skall kanaliseras via säkrade vandringsleder och att det i begränsad omfattning avsätts vistelseområden. Detta innebär att vistelsen kan göras säker samtidigt som störningen på naturen begränsas. Med hänsyn till störningsriskerna föreslås i utvecklingsplanen att möjligheten till vistelse varierar under året.

Slutligen välkomnar förvaltningen ambitionen att bevara brottets speciella atmosfär och avskildheten från den urbana omgivningen samt förslaget att inte tillåta ljud- och ljusanläggningar i brottet. Det är rimligt att även begränsa påverkan från ljud och ljus i angränsande områden på det sätt som föreslås i föreskrifterna, men det bör framgå tydligare hur stort detta angränsande område avses vara.

Det är svårt att definiera ett exakt område varifrån ljus- och ljudstörningar inte får förekomma. En ljus- eller ljudstörning kan störa trots att källan ligger på långt avstånd eller det omvända. Specifika analyser och simuleringar får avgöra huruvida en förändring i omgivande landskap, med exempelvis anläggande av väg eller bostäder, innebär negativa ljus- och/eller ljudstörningar för naturen eller vistelsen i brottet. På grund av prak-

tiska svårigheter tas föreskriften bort och ersätts med en rekommendation i ett separat stycke efter föreskrifterna.

Kulturnämnden meddelar i yttrande 2010-06-22:

Ur ett kulturmiljöperspektiv är förslaget till bildande av naturreservat mycket positivt. Skyddsformen naturreservat ger på ett indirekt sätt ett bra skydd för den mycket värdefulla kulturmiljön. I samrådsförslaget har de kulturhistoriska aspekterna lyfts fram och behandlats på ett tillfredställande sätt. Limhamns kalkbrott är en fascinerande miljö som kan förmedla mycket kunskap, inte bara ifråga om natur utan även om historia. Det är positivt att denna kulturmiljö blir tillgänglig för besökare.

Det finns idag endast ett fåtal industrihistoriska lämningar bevarade i och kring kalkbrottet. Det är till exempel ett vattentorn, några silor, en stor hallbyggnad, en bit järnvägsspår och ett par kalkvagnar. Det är av stor betydelse att dessa spår bevaras och tydliggörs för besökarna. Det är också av största vikt att man i de pedagogiska satsningar som kommer göras i och kring naturreservatet lyfter fram och ger plats åt det industrihistoriska perspektivet i samma utsträckning som man behandlar naturfrågorna. Malmö Museer har, på uppdrag av Gatu-kontoret, inlett ett projekt för att dokumentera och samla kunskap kring kalkbrottets kulturhistoria.

Fritidsnämnden meddelar i yttrande 2010-06-30:

Fritidsnämnden ställer sig bakom förslaget att genom bildandet av Naturreservat Limhamns kalkbrott säkerställa Limhamns kalkbrott som natur- och rekreationsområde. Limhamns kalkbrott har goda förutsättningar att bli ett unikt och spännande natur- och rekreationsområde inte enbart för malmöborna utan även för hela sydvästra Skåne.

Fritidsnämnden är kommunens centrala förvaltning för fritidsfrågor och arbetar för att alla malmöbor ska ha möjlighet till en meningsfull fritid. Nämnden driver och utvecklar idrotts- och fritidsanläggningar så som till exempel Torups Friluftsgård, Bulltofta Motion och Ribersborgs Handikappbad. Nämnden finner det dock något anmärkningsvärt att inte tidigare blivit involverade i föreliggande arbete, men är mycket positiva till utvecklingen av motionsanläggningen vid Limhamns kalkbrott och kan med lätthet inkorporera kommande verksamhet vid Limhamns kalkbrott i befintlig organisation.

När det gäller övernattningsverksamheten som föreslås vid Limhamns kalkbrott förutsätter fritidsnämnden att samplanering sker med Malmö Camping på Sibbarp inte långt från kalkbrottet. Att exempelvis anlägga en mindre stationär camping för husbilar kan vara ett alternativ.

Formuleringarna gällande utvecklingsplanen förslag på "camping"/"tältplats" är otydlig. Förslaget gäller inte en konventionell camping där campare sätter upp egna tält eller ställer upp sina husvagnar. Utvecklingsplanen föreslår ett stationärt och iordningställt mindre område för möjlighet att uppleva natten samt övernatta. Verksamheten får inte strida mot reservatets föreskrifter. Orden tältning och camping byts ut mot övernattnig.

Limhamn-Bunkeflo stadsdelsfullmäktige meddelar i yttrande 2010-06-01:

Stadsdelsfullmäktige är positiv till förslaget att bilda naturreservat av Limhamns kalkbrott. Kalkbrottet är en unik plats med stort kulturhistoriskt värde samt speciellt djur- och växtliv.

Stadsdelsfullmäktige menar även att kalkbrottet kan bli ett värdefullt område för friluftsliv och rekreation. Positivt är dessutom möjligheterna att i pedagogiskt syfte informera allmänheten om brottets historia och unika flora och fauna. En viktig uppgift framöver är att anpassa kalkbrottets tillgänglighet så att den genererar minsta möjliga störning och skador på de värden som finns i brottet.

I arbetet med utvecklingsplanen läggs stor vikt vid att besökare skall kanaliseras via säkrade vandringsleder och att det i begränsad omfattning avsätts vistelseområden. Detta innebär att vistelsen kan göras säker samtidigt som störningen på naturen begränsas. Med hänsyn till störningsriskerna föreslås i utvecklingsplanen att möjligheten till vistelse varierar under året.

Stadsdelsfullmäktige menar också att möjligheter till kulturarrangemang liknande Dalhalla utanför Rättvik kan övervägas.

Just med tanke på stor störningsrisk genom brottets goda akustik och öppenhet har inte större arrangemang så som de i Dalhalla prioriterats. I utvecklingsplanens förslag ligger dock en amfiteater placerad i den nordvästra delen av området. Att anlägga en amfiteater i brottet motsäger inte syftena med reservatet. Det är verksamheten som bedrivs på amfiteatern som får anpassas efter reservatsföreskrifterna och andra juridiska bestämmelser.

Stadskontoret meddelar i yttrande 2010-08-09:

Det föreslagna naturreservatet Limhamns kalkbrott bedöms bli ett betydelsefullt tillskott till Malmös attraktivitet och breda utbud av nöjen, sevärigheter och evenemang.

Ett möjligt besök i kalkbrottets unika miljö, som till viss del utgörs av ett s k Natura 2000-område förpliktigt att uppfylla vissa av EU:s livsmiljödirektiv med ett rikt djur- och växtliv, tilltalar även de generellt intresserade ekologisterna. Dessa blir allt fler.

Organiserade turer i det kommande naturreservatet är troligtvis av stort intresse för besökarna mot bakgrund av det stora intresse som allmänheten visat för de guidade turer som genomförts de senaste åren av bland annat Gatukontoret.

Sammantaget ger detta mycket goda möjligheter för besökare/turister att på ett lättillgängligt sätt uppleva en unik miljö, som ytterligare förstärker Malmös utbud och attraktivitet.

Skånetrafiken meddelar i yttrande 2010-05-24:

Skånetrafiken har inget att erinra mot rubricerat förslag.

Räddningstjänsten Syd meddelar i yttrande 2010-05-27:

Räddningstjänsten Syd har tagit del av insända handlingar och har inget att erinra mot förslaget.

Trafikverket meddelar i yttrande 2010-07-05:

Trafikverket har inget något att erinra vad avser ovan rubricerat förslag till naturreservat. Kommunen uppmärksammas dock på att hänvisningsskyltning, in- och utfarter etc kan komma att kräva tillstånd.

Svenska Botaniska Föreningen meddelar i yttrande 2010-06-26:

Föreningen tillstyrker att naturreservatet Limhamns kalkbrott bildas under förutsättning att utvecklingsplanen justeras i enlighet med nedanstående, så att reservatets syften att bevara hotade arter inte omintetgörs. Föreningen förordar att kommunfullmäktige i Malmö i samband med bildandet av naturreservatet uttalar att Limhamns kalkbrott i sin helhet bör ingå i Natura 2000, som omfattar Europas förnämsta naturområden och mest skyddsvärda växt- och djurarter.

Länsstyrelsen i Skåne kommer att föreslå en utvidgning av Natura 2000-området så att det omfattar hela brottet.

Förslaget är i befintligt skick ingen god reklam för Malmö. Särskilt inte som Malmö vill framstå som ett internationellt föredöme i långsiktigt och hållbart samhällsbyggande och utveckling. I Limhamns kalkbrott har störningskänsliga arter funnit en fristad i tyst miljö, en miljö som invånarna i Malmö och regionen verkligen lider brist på. Om en campingplats mm ska anläggas, som föreslås i utvecklingsplanen, kommer tystnaden att försvinna liksom störningskänsliga växt- och djurarter, särskilt pilgrimsfalk och berguv. Anläggningsplanerna måste därför underordna sig syftet med naturreservatet. Sådana anläggningar strider också mot syftet med EUs art- och habitatdirektiv och mot bestämmelserna i Artskyddsförordningen och kan därför enligt gällande lagregler inte tillåtas. Artskyddsförordningens bestämmelser gäller både inom och utanför Natura 2000-område och kan inte sättas ur spel genom bildandet av Limhamns naturreservat genom undantag under C. Syfte 1 med reservatet bör alltid ges företräde framför syfte 2. Det finns en campingplats i Sibbarp i nära anslutning till Limhamns kalkbrott. Föreningen avstyrker en ny camping i kalkbrottsområdet.

Formuleringarna gällande utvecklingsplanen förslag på "camping"/"tältplats" är otydlig. Förslaget gäller inte en konventionell camping där campare sätter upp egna tält eller ställer upp sina husvagnar. Utvecklingsplanens föreslår ett stationärt och iordningställt mindre område för möjlighet att uppleva natten samt övernatta. Verksamheten får inte strida mot reservatets föreskrifter eller andra lagar och förordningar. Orden tältning och camping byts ut mot övernattnig.

Förekomsten av kalkkrassing minskar starkt i södra Europa, vilket innebär att förekomster i Sverige får allt större betydelse och blir alltmera skyddsvärda. På svenska fastlandet finns arten endast i Limhamns kalkbrott och omfattas av de ovan nämnda bestämmelserna i Art- och habitatdirektivet samt Artskyddsförordningen. Vilka skador vegetationen och dess arter utsätts för av gäsbete redovisas inte i handlingarna men bör redan nu förebyggas effektivt. Föreningen förordar att det sker en regelbunden och årligt återkommande uppföljning av området och de sällsynta arternas utveckling i naturreservatet Limhamns kalkbrott.

Med anledning av att gässen kan bli ett stort naturvårdsproblem har restriktionerna mot dem i brottet skärpts. Risken att de skulle utgöra ett problem för kalkkrassingens anses liten då gässen sällan letar föda på de marker som kalkkrassingens förekommer i. Målet för minimiantalet häckande gäss skärps och deras negativa inverkan förtydligas. Uppföljningen beskrivs under punkt 6 i skötselplanen där det även anges att uppföljningen sker i samarbete med tillsynen gällande Natura 2000-området.

Skånes Ornitologiska Föreningen meddelar i yttrande 2010-06-27:

Föreningen ställer sig positiv till bildandet av naturreservatet och finner förslaget väl genomtänkt och väl genomarbetat. SkOF vill dock anföra följande.

SkOF inleder med att stödja förslaget (sidan 10) om att utvidga hela brottet (det planerade reservatet) till ett Natura 2000-område. Området är förvisso skapat av människan, men har på relativt kort tid utvecklat mycket höga naturvärden. I kombination med stora geologiska och kulturhistoriska värden blir det totala värdet mycket högt och omistligt i sin fulla utsträckning.

Länsstyrelsen i Skåne kommer att föreslå en utvidgning av Natura 2000-området så att det omfattar hela brottet.

SkOF reagerar starkt negativt på en punkt – nämligen till förslaget att möjliggöra övernattnin (camping nämns i förslaget) i delområde 8. Övernattnin, i synnerhet i form av organiserad camping, kommer med sannolikhet gränsande till visshet att generera oönskade störningar för områdets fåglar och övriga vilt. Därmed strider förslaget mot flera av de 16 punkterna som beskriver syftet med reservatet. Eftersom förslaget innebär mycket troliga störningar för bl.a. berguv och pilgrimsfalk strider det dessutom mot bestämmelserna i Fågeldirektivet. Detta direktiv säger bland annat att fåglar (i synnerhet sådana upptagna på direktivets bilaga 1) inte medvetet får störas under häckningstid. Möjlighet för besökare att under kontrollerade former uppleva brottet under kvällar och nätter står och faller heller inte med möjlighet till övernattnin. Organiserad camping finns att tillgå nästgårds – vid Sibbarp.

Formuleringarna gällande utvecklingsplanen förslag på "camping"/"tältplats" är otydlig. Förslaget gäller inte en konventionell camping där campare sätter upp egna tält eller ställer upp sina husvagnar. Utvecklingsplanens föreslår ett stationärt och iordningställt mindre område för möjlighet att uppleva natten samt övernatta. Verksamheten får inte strida mot reservatets föreskrifter eller andra lagar och förordningar. Orden tältning och camping byts ut mot övernattnin.

Limhamns kalkbrotts kanske främsta ornitologiska värden utgörs av förekomst av pilgrimsfalk och berguv. Den förra har häckat framgångsrikt ett år (2004) och gör så gott som årligen häckningsförsök. Den senare är relativt nyinvandrad och kommer sannolikt att göra häckningsförsök under kommande år. Båda arterna är störningskänsliga, framförallt under de inledande faserna av häckningen samt under ruvningstiden. SkOF ser därför positivt på att en alternativ häckningsplats för pilgrimsfalk iordningställs i delområde 5a (nämns i samband med delområde 6a-b, men ej under 5a-b vilket det bör göra). SkOF ser dock gärna att alternativa boplatser arrangeras på flera ställen i brottet – såväl i öster som i söder samt, som nämns i förslaget, i område 7. Arrangeras boplatserna så att de passar för berguv så fungerar de för båda arterna. Föreningen kan bidra med förslag till utformning av dessa alternativa boplatser.

Det preciserade området i texten ersätts så att det ges möjlighet att sätta upp boplatser runt om i brottet.

I förslaget sägs att de båda gåsararterna grågås och vitkindad gås skall tillåtas nå vardera tio par innan populationsbegränsande metoder (äggprickning) sätts in. SkOF har en radikalare åsikt och föreslår nolltolerans mot vitkindad gås samt max fem par grågås. Båda arterna är starkt produktiva vilket under senare år visat sig i bl.a. flera parkområden i Malmö stad. När väl tio häckande par (motsvarar uppemot 100 individer efter en lyckosam häckningssäsong) av respektive art uppnåtts har möjligheterna att på skonsam väg (manipulering av ägg) begränsa populationerna redan starkt begränsats. Därmed riskeras ett läge där skydds jakt kommer att förespråkas. Detta vill SkOF undvika. Båda gåsararterna är betande och riskerar därmed att starkt påverka vegetationen i brottet. Den vitkindade gåsen föredrar dessutom kortväxt vegetation (tundralik). Arten kan därmed misstänkas komma att påverka väsentliga delar av brottets säregna flora. Detta i kombination med att den vitkindade gåsen måste anses som en av människan införd art i Malmöområdet, samt att grågåsen under en lång följd av år har gynnats av Malmö stads parkmiljöer, gör att SkOF finner fog för denna oss något udda inställning. Skrivningen under punkt 3.1 (sidan 23) "arter som genom kraftig expansion riskerar att förstöra stora bevarandevärden" kan användas som argument mot mer än ett försumbart antal häckande grågåspar.

Målet för minimiantalet gäss med lyckad häckning skärps till ett par vitkindade gäss och tre par grågäss.

SkOF vill också råda att regelbundna inventeringar, gärna årliga, av så många som möjligt av områdets olika organismgrupper utförs och dokumenteras. För fåglarnas del bör detta vara en lätt överkomlig uppgift.

Under skötselplanens "Övergripande bevarande- och utvecklingsmål" görs ett tillägg som behandlar vikten av inventeringar i syfte att få kunskap om brottets arter och som övervakning.

Malmö Ideella föreningars Paraplyorganisation meddelar i yttrande 2010-06-29:

MIP ser det positivt till det bildandet av ett naturreservat i Limhamns kalkbrott för att säkerställa området som ett spännande natur- och rekreationsområde. Det är viktigt att det kommer att finnas en bra och utbyggd kollektivtrafik samt bra cykelvägar så att det blir enkelt och miljömässigt att ta sig till natur- och rekreationsområde. MIP vill även framhålla vikten av att i all planering se till tillgängligheten för folk att ta sig till fritids- och rekreationsplatser samt att stadens gröna stråk binds samman.

MIP ser det också ytterst viktigt att det natur- och rekreationsområdet gör tillgängligt med hänsyn till personer med funktionsnedsättning.

I arbetet med utvecklingsplanen och tillgänglighetsanpassning är en viktig del i vårt arbete att personer med funktionsnedsättningar också skall kunna få uppleva brottet.

Bostadsrättsföreningen Paviljongen i Limhamn meddelar i yttrande 2010-06-29:

Under förutsättning att naturreservatet inte gör något intrång på vår mark avseende naturvandringsleder eller annat som inkräktar på vår fastighet, har vi inget emot det lagda samrådsförslag om naturreservat i Limhamns kalkbrott.

Naturreservatet ligger utanför bostadsrättsföreningens fastighet.

Sveriges geologiska undersökning meddelar i yttrande 2010-07-01:

I sydvästra Skåne är berggrunden vanligtvis täckt av jordlager. Detta medför att den typ av berggrund som är exponerad i Limhamns kalkstensbrott endast är tillgänglig på ytterligare två platser i sydvästra Skåne. Berggrundsblotningen i Limhamns kalkstensbrott är med andra ord unik och utgör en nyckellokal för denna del av berggrunden. Av samma anledning finns det starkt vägande skäl för att bevara en eller flera berggrundssektioner i kalkstensbrottet. Dessa bör kompletteras med informationstavlor som beskriver berggrunden och jordlagren. Aktuella sektioner och informationstavlor bör tas fram i samråd med kvalificerad geolog.

På s. 22 i förslaget bör texten om geologiska bevarandevärden kompletteras enligt följande:

"Kalkstenen överlagras av en komplex jordlagerföljd, avsatt under den senaste istiden (Weichselistiden). Den geologiska utvecklingen i Sydvästra Skåne under denna tid är komplicerad och omdiskuterad. Sydvästra Skåne är ett av de få områdena i Sverige där en komplex kvartär stratigrafi finns dokumenterad i jordlagren. Skärningarna i Limhamns kalkbrott utgör en av få platser där lagren kan studeras. Lokalen har därför ett stort vetenskapligt värde även ur kvartärgeologisk synpunkt."

Delar av förslaget tillägg har i omarbetad form lagts till under "Geologiska bevarandevärden".

SGU tillstyrker bildandet av naturreservatet Limhamns kalkbrott i Malmö kommun.

Kommunikationsmyndigheten PTS meddelar i yttrande 2010-06-30:

Med hänvisning till ovanstående bakgrund konstateras att TSSNFAB är den part som har att yttra sig kring detaljer i samrådsförslaget. PTS vill dock anföra att bergrumsanläggningen nyttjas av ett flertal teleoperatörer vars tjänsteleveranser är att betrakta som samhällsviktig verksamhet. PTS beslutar vilka aktörer som medges inplacering i anläggningen. De tjänster som produceras inom anläggningen är av stor betydelse, inte bara för regionen, utan för hela riket. Med anledning av detta understryker PTS vikten av tillgänglighet till anläggningen för såväl personal- som materieltransporter under dygnets alla timmar, året runt.

Föreskrifterna ändras så att fordonstrafik knuten till den underjordiska teleanläggningen tillåts för transporter till entrén. Dock kommer vägen för personbilstrafik till anläggningen med största sannolikhet förläggas till den norra delen av brottet för att minska störningen och framtida konflikter med friluftslivet.

Öresundsbro Konsortiet meddelar i yttrande 2010-07-05:

Vi har med stor interesse læste forslaget om at omdanne det gamle kalkbrud ved Lernacken til naturreservat og kan konstatere, at det ikke er i konflikt med drift og vedligeholdelse af Øresundsbron. Tværtom kan kalkbrottet have en vis betydning som levested for mange af de arter, vi også finder (eller fremover kan finde) på Øresundsbron og på Peberholm. F.eks. kan nævnes vandrefalk (pilgrimsfalk) og grønbroget tudse (grönfläckiga paddan). Förslaget kan derfor medvirke til at opretholde en høj biologisk diversitet i regionen, og herunder også på Øresundsbron og på Peberholm.

Øresundsbro Konsortiet kan derfor tilslutte sig intentionerne i forslaget.

Polismyndigheten i Skåne meddelar i yttrande 2010-06-02:

Polismyndigheten i Skåne, Polisområde Malmö, har inga synpunkter på förslaget.

Region Skåne meddelar i yttrande 2010-05-24:

Region Skåne anser att Skånes naturområden är viktiga för att bevara och öka den biologiska mångfalden, samt en stor tillgång för våra invånare och turister. Region Skåne anser även att det är viktigt att utveckla befintliga och nya natur- och rekreationsområden ur folkhälsosynpunkt samt för att öka intresse och kunskap om natur och ekologi. Region Skåne ser mycket positivt på bildandet av att ett så unikt och tätortsnära naturreservat som Limhamns kalkbrott.

Region Skåne har ingen ytterligare synpunkt eller erinran.

Victoria Park Bygg Fastigheter AB, Victoria Park Harmoni Ekonomisk förening, Victoria Park Pergolan Ekonomisk förening och Victoria Park Bersån Ekonomisk förening meddelar i yttrande 2010-06-30:

Vi ställer oss generellt mycket positiva till bildande av Naturreservatet Limhamns kalkbrott. Det kommer att bli positivt för inte bara de värdena som redogörs i remissvaret utan även för angränsande områden och för Malmö Kommun som helhet.

Vi har dock följande synpunkter:

Syftet med reservatet/Reservatsföreskrifter

Vid bildandet och förvaltandet av naturreservatet måste omkringliggande planprograms, detaljplaners och andra gällande myndighetsbesluts förutsättningar bestå. En analys bör göras över vilka effekter naturreservatet får på omkringliggande områden och dess befintliga verksamheter.

Ärendets handläggning

Vi förutsätter att texten "Föreslagen reservatsgräns har till övervägande del placerats inom några meter från dagens släntrösk till själva brottet" gäller längs fastighetsgräns till Limhamn 150:385.

Reservatets gräns går ej in över fastigheterna utan ligger i tomtgräns.

Skötselplan för naturreservatet / Förvaltning av naturreservatet / Utvecklingsplan

Vi förutsätter att berörda och angränsande markägare och sakägare blir remissinstanser vid angående Skötselplanen, Förvaltningen och Utvecklingsplanen för naturreservatet.

Aktuell remiss gäller föreskrifter, skötselplan med ingående förslag om förvaltning. Utvecklingsplanen är ett separat dokument. Vid åtgärd som kräver tillstånd remitteras ärendet till berörda sakägare, som även i övrigt kommer att informeras om utvecklingen i reservatet.

Delområde 1a-c / Gröna bården

Vandringssled och passage/brygga ska utföras i samråd med angränsande fastighetsägare och så att det inte blir störande för angränsande bebyggelse.

Diskussioner och samförstånd mellan er som fastighetsägare och Malmö stad som ägare till större delen av Limhamns kalkbrott är en viktig förutsättning. Detta gäller givetvis inte bara utvecklingen av reservatet utan även förehavande från era fastigheter och boende som kan påverka brottet som natur- och rekreationsområde.

Hyresgästföreningen Region södra Skåne meddelar i yttrande 2010-06-22:

Från Hyresgästföreningens sida har vi inget att invända mot förslaget utan ser det positivt att kalkbrottet med sin unika natur ska skyddas samtidigt som det görs mer tillgängligt för malmöbor och besökare.

NCC Konstruktion Sverige AB (genom NCC Boende AB region Syd) meddelar i yttrande 2010-07-07:

NCC Boende AB region Syd har inget att erinra.

HSB Sundsfastigheter AB och HSB Mark Corcovado Nr 3 i Malmö AB meddelar i yttrande 2010-06-30:

Bolagen motsätter sig att naturreservat bildas med den omfattning som föreslås. Ett reservat som begränsas till att omfatta Natura 2000 området i kalkbrottets östra del med en viss utvidgning kan däremot tillstyrkas förutsatt att byggrätterna om ca 80 000 m² bostäder inte påverkas. Bolagen anser att det med stöd av bestämmelsen i 7 kap 4 § miljöbalken vid intresseavvägningen enligt 25 § samma kapitel inte går att ge naturreservatet den föreslagna omfattningen. Bolagen menar att den skada eller intrång som skulle uppstå genom att en stor del av fastigheten Limhamn 155:500 hamnar inom naturreservatet är oproportionerligt stor i förhållande till vad som krävs för skyddet av de aktuella arterna i området. Bolagens bedömning är att byggrätterna enbart inom den del av fastigheten som kallas Falkklippan och som skulle påverkas av reservatsbildningen har ett värde om ca 50 miljoner kronor. Bolagens företrädare accepterar inte att föreskrifterna för ett framtida reservat mer allmänt förhindrar eller påverkar uppförandet av bostäder mm i enlighet med det antagna planprogrammet eller att bolagen ska delta i finansieringen av naturreservatet i en omfattning som överstiger den i ramavtalet med kommunen angivna nivån. För det fall att naturreservatet fastställs kommer bolagen att framställa krav på ersättning med stöd av bestämmelserna i 31 kap miljöbalken.

Med anledning av situationen gällande Falkklippan har reservatsgränsen under arbetes gång flyttats och istället för att även omfatta Falkklippans plåtå lagts i släntrösk. De biologiska, geologiska och industrihistoriska värdena gällande sluttningarna och rasbranterna inom fastighet 155:500 är av sådan dignitet att det definitivt krävs ett skydd och därför ingår den delen i naturreservatet.

Utifrån formuleringarna i remissvaret antas att det uppstått ett missförstånd. Remissen avser endast naturreservatet och inte det förslag på Utvecklingsplan som omnämns. Falkklippans plåtå ingår inte i reservatet. Däremot omfattas plåtån av förslaget till Utvecklingsplan som är under bearbetning.

Kommentar: Länsstyrelsen i Skåne kommer att föreslå en utvidgning av Natura 2000-området så att det omfattar hela brottet. I "Miljökonsekvensbeskrivning tillhörande detaljplaner inom området för Planprogram för Annetorpsgården 3 m fl i Limhamn" framhålls den betydande negativa påverkan som en större exploatering skulle innebära. Detaljplaneläsningsförslaget, som visas i Planprogrammet, gällande Falkklippan är ej prövad.

Bakgrund

HSB Sundsfastigheter AB förvärvade 2005-09-30 fastigheterna Limhamn 155:499 och 155:500. Mindre delar av fastigheterna har senare överlåtits till andra bolag inom HSB sfären. Förvärvet genomfördes i syftet att bebygga fastigheterna med bostäder i enlighet med det planprogram som Malmö stad antagit inför detaljplaneläggningen av området. Planprogrammet följer de intentioner och riktlinjer som lagts fast i Översiktsplanen 2000.

Köpeskillingen för fastighetsinnehavet som skulle kunna påverkas uppgick till totalt 120 miljoner kronor. Bolagen har efter förvärvet fortsatt sin planering och projektering utifrån de riktlinjer som framgår av planprogrammet. Av planprogrammet framgår att byggrätter om totalt ca 80 000 m² BTA är möjliga att ta i anspråk inom den mark som bolagen kan bebygga. Totalt har betydande belopp lagts ner på projekteringen samt redan genomförda infrastrukturarbeten och andra utförda exploateringsåtgärder såvitt avser Limhamn 155:499 och 155:500. Bolagens bedömning är att byggrätterna i dag har ett sammanlagt värde uppgående till ca 240 miljoner kronor varav 50 miljoner avser byggrätterna hänförliga till Falkklippan inom Limhamn 155:500. Såvitt bolagen kan

bedöma skulle ett naturreservat kunna komma att påverka inte bara Limhamn 155:500 utan också Limhamn 155:499.

Förutsättningarna för bildande av naturreservat

Den övergripande bestämmelsen som är av främst intresse återfinns i 7 kap 4 § miljöbalken. Bestämmelsen har följande lydelse. "Ett mark- eller vattenområde får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat." Av bestämmelsen framgår att skyddsintresset är det primära syftet med bildandet av ett naturreservat. Detta intresse ska samtidigt vägas emot de enskilda intressen som föreligger och den inverkan som skyddet kan medföra. Av bestämmelsen i 25 § samma kapitel framgår att skyddsbestämmelse inte får gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. Denna avvägning grundar sig på bestämmelsen om egendomsskydd i 2 kap 18 § st. i regeringsformen – en av grundlagarna. I ett flertal avgöranden har denna intresseprövning eller avvägning utfallit till den enskildes fördel och som ett exempel härpå kan nämnas RÅ 1996 ref. 40 (Örskär). Regeringsrätten fann i det målet att beslutet att utvidga naturreservatet till att omfatta en fastighet som inte inrymde några skyddsvärda intressen stred mot egendomsskyddet och upphävde regeringens beslut. Bolaget kan inte finna att dess fastigheter är av sådan betydelse för det som avses skyddas att de på något sätt ska behöva omfattas eller på annat sätt beröras av reservatet. Vid intresseavvägningen ska därtill också beaktas att bolagen ägnat åtskilliga resurser för projekteringen och redan utförda arbeten samt haft avsevärda kostnader för detta och förvärvet av fastigheterna.

Intrånget och ersättningsfrågan

Bolagen har som redan nämnts förvärvat utifrån för uppförande av bostäder. Vid tiden för förvärvet var målen enligt Översiktsplan 2000 att ny bebyggelse skulle tillföras och att denna skulle fogas till befintlig bebyggelse i Limhamn genom kontinuitet vad avsåg gatunät, kvarterssystem mm. Malmö stad hade också låtit upprätta ovan angivna planprogram. Under dessa förutsättningar och besked från staden vid fortlöpande kontakter, förvärvades fastigheterna av bolagen. Såvitt bolagen nu kan se så kommer byggplanerna hänförliga till Limhamn 155:500 att helt försvinna. Vad avser den andra fastigheten synes en mindre areell inverkan möjligtvis kunna uppkomma där fastigheten gränsar mot det föreslagna reservatområdet. Beträffande naturreservatets inverkan på Limhamn 155:500 kan snabbt konstateras att den inte kommer att överhuvudtaget bebyggas. Fastigheten blir totalskadad. Marken skulle då bli helt utan ekonomiskt värde och skadan av detta kan som påtalats ovan uppskattas till i storleksordningen 50 miljoner kronor. Ehuru detaljplanen ännu inte antagits i enlighet med planprogrammet anser bolagen, att omständigheterna i samband med bolagens förvärv av fastigheten vara sådana, att ersättning ska utgå inte bara för bolagens direkta kostnader för förvärv och projektering utan också för de byggrätter som man går miste om, se 31 kap 4 § 2. Och 31 kap 2 § miljöbalken. Att omöjliggörandet av bebyggelse på Limhamn 155:500 är ett avsevärt försvårande av markanvändningen är helt uppenbart.

Alternativ

Skyddet för de angivna arterna ska enligt bolagen kunna uppnås med ett mindre ingripande reservat vad avser dess areella utbredning. Den i planprogrammet föreslagna bebyggelsen på Limhamn 155:500 blir så belägen att intressena inte påverkas då den endast berör kalkbrottet marginellt på kalkbrottskanten i norr, väster om den redan befintliga bebyggelsen. Bolagen finner därför att detaljplanen ska kunna antas och fastställas i huvudsak i enlighet med den beskrivning som finns i planprogrammet för Annetorpsgården. Förutsatt att så sker kan syftet med det föreslagna naturreservatet uppnås utan intrång för bolagen.

Utvecklingen av Malmö stad omfattar också mål att skydda värdefull natur och utveckla kommunens gröna kvaliteter.

Malmö stad, länsstyrelsen, naturvårdsverket med flera bedömer att Limhamns kalkbrott är en mycket speciell plats med stort bevarandevärde. Värdena påverkas vid förändringar i och omkring brottet. Hur och i vilken omfattning påverkan blir beror på förändringens art och får utvärderas från fall till fall.

TeliaSonera Sverige Net Fastigheter AB meddelar i yttrande 2010-06-29:

TeliaSonera Sverige Net Fastigheter AB får med anledning av Malmö stads föreläggande lämna följande synpunkter på kommunens samrådsförslag om att inrätta ett naturreservat Limhamns kalkbrott.

Inom det föreslagna reservatsområdet finns en underjordisk teleanläggning. Teleanläggningen som numera ägs av TeliaSonera Sverige Net Fastigheter AB och nyttjas utöver av flera bolag inom TeliaSonera-koncernen också av ett antal andra teleoperatörer. Passage till anläggningen sker från område 5 a och b.

Till den underjordiska teleanläggningen går teleledningar. Gränsen för naturreservatsområdet och natura 2000 området är otydliga i redovisningen på s 44 i samrådsförslaget. För framtida bruk måste rätt för de teleoperatörer som har verksamhet i teleanläggningen finnas att få underhålla och för verksamheten få nyanlägga nödvändiga teleledningar. TeliaSonera föreslår därför att reservatsföreskrifterna utformas så att rätt att för framtiden underhålla och anlägga för verksamheten nödvändiga teleledningar säkras.

Rätten att underhålla och anlägga för verksamheten nödvändiga teleledningar föreslås ingå i det servituttillägg som är under upprättande. Om det ingår i servitutet utgör föreskrifterna inga hinder ("Dispens och undantag från föreskrifterna"). Dock krävs givetvis att information om planerade åtgärder meddelas förvaltaren av brottet.

Det är viktigt att funktionaliteten i och verksamheten som bedrivs i den underjordiska teleanläggningen kan fortgå dygnet runt året runt utan störning. För detta kan från tid till annan krävas vissa byggnadsarbete i den ovan jord liggande ingång till anläggningen och framförallt krävs rätt för TeliaSonera Sverige Net Fastigheter AB, andra teleoperatörer och dessas olika entreprenörer att få framföra motordrivna fordon till teleanläggningens entré.

Det undantag för fastighetsägares och annan sakägares rätt att framföra motordrivna fordon för inventering, transporter vid guidning och varutransporter som uttrycks i punkt A 14 bör tydligare ange att fastighetsägare och andra sakägare har rätt att utföra för fastigheternas eller nyttjanderättshavarnas verksamhet nödvändiga transporter med motordrivna fordon oavsett om det sker för transporter av varor eller servicepersonal och deras nödvändiga verktyg. Vidare behövs viss bevakning av anläggningen. Denna bevakning sker med hjälp av motordrivna fordon. Slutligen måste det finnas rätt för räddningstjänsten att fritt få färdas inom naturreservatet för ändamål som uppkommer på markytan och ändamål som uppkommer i den underjordiska anläggningen.

TeliaSonera Sverige Net Fastigheter AB föreslår därför att punkt A 5 och 14 ändras på följande sätt: 5, anlägga, behålla, och underhålla luft och markledning (undantaget område med grönt , ljusgrönt raster i bård runt naturreservatsområdet, delområde 2 a, 5 a och b samt 15)

14. framföra motordrivna fordon med undantag för motordrivna fordon som används för inventeringar, räddningstjänst och för den tillåtna verksamhet som fastighetsägaren, dennes hyresgäster och andra sakägare bedriver inom det föreslagna reservatsområdet.

Föreskrifterna ändras så att fordonstrafik knuten till den underjordiska teleanläggningen tillåts transport till entrén. Dock kommer vägen till anläggningen för personbilar med största sannolikhet förläggas till den norra delen av brottet för att minska störningen och framtida konflikter med friluftslivet. Undantag för bevakning läggs till i föreskrifterna. Undantag för räddningstjänsten står sedan tidigare.

Övrigt

Revidering av klassning av art efter den nya rödlistan 2010. Av tidigare rödlistade arter i brottet är 10 stycken ej längre rödlistade och 13 stycken har ändrad hotkategori. Av brottets ej tidigare rödlistade arter är 14 stycken numera rödlistade.

Revideringar enligt nya rödlistan görs i alla aktuella tabeller och texter.

Den centrala vassen utbredning samt möjligheten att skapa bättre häckningsområden för vadarfåglar har diskuterats internt. Även vassens möjliga spridning har tagits upp.

Skötselplanens områdesbeskrivning gällande mål och åtgärder ändras för delområde 13 "Vassen" och delområde 10 "Östra botten" så att större möjlighet ges för att kunna skapa lämpliga häckningshabitat för främst vadarfåglar. Vassen läggs till i texten som en för vissa platser expansiv art tillsammans med havtorn och skogsklematis.

Figurtexter önskas för artbilderna samt vem som tagit bilderna.

Kompletteras.

Skötselområdeskartan under delområdesbeskrivningarna är svårlästa.

Kartorna förstoras.